

5 / 2009 - Vapaa-ajattelijain liitto ry

Vapaa Ajattelija

Rosa Meriläisen
uskomaton arki

Uskonnon valta yliopistoon

KUVA: PETRI PUROMIES, WWW.COMPIC.FI.

Helsingin yliopiston yliopistokollegio valitsi taannoin yliopistolle uuden hallituksen. Hallituksessa on 13 jäsentä, seitsemän yliopistoyhteisön sisältä ja kuusi ulkopuolelta. Yksi ulkopuolisista on Helsingin piispa Eero Huovinen.

Yliopiston rehtori Thomas Wilhelmsson kertoo olevansa tyytyväinen uuteen hallitukseen: ”Hallituksen jäsenillä on monipuolinen asiantuntemus niin yhteiskunnan, elinkeinoelämän ja kulttuurin kuin myös tutkimuksen ja opetuksen sektoreilta. Tällainen hallitus tukee erinomaisesti Helsingin yliopiston strategisia pyrkimyksiä olla yksi maailman parhaita tutkimusyliopistoja.”

Tjaa. Muun hallinnollisen toiminnan ohella hallitus valitsee rehtorit, hyväksyy johtosäännöt ja yliopiston toiminnan kannalta merkittävät tai periaatteelliset sopimukset sekä päättää yliopiston toimintarakenteesta.

Miksi siis piispa Eero Huovinen on valittu yliopiston uuteen hallitukseen? Voidaan vaikkapa olettaa, että piispan intressi voisi olla estää kirkko- ja uskontokriittien tutkimus tai ainakin hankaloittaa sitä. Teologian professorin valitseminen hallitukseen olisi vielä ymmärrettävää, mutta yliopiston ulkopuolisen tahon edustajana piispa on suorastaan keskiaikainen anakronismi.

Miksi yhdellä uskontokunnalla pitää ylipäättään olla edustaja yliopiston johdossa? Ehkä siksi, että yliopisto kouluttaa teologeja kirkon palvelukseen. Mutta kun ulkopuolisia jäseniä on muutenkin vas-

tustettu ja pelätty tutkimuksen vapauden puolesta, niin ihan samaa voi kysyä tässäkin tapauksessa. Itsenäisyys ja etäisyys suhteessa kirkkoon on tietenkin tiedekunnalle välttämätön sen uskottavuuden kannalta. Mutta koska Huovinen on nyt yliopiston hallituksessa, voidaan esimerkiksi kysyä, voiko ateisti olla teologisen tiedekunnan professori.

Niinpä. Helsingin yliopiston uskontotieteen laitoksen uusilla nettisivuilla kerrotaan uskontotieteen olevan teologinen tieteenala. Siis aine, jota opetetaan myös humanistisessa tiedekunnassa. Miksi ihmeessä uskontotiede on sijoitettu teologian alaisuuteen?

Ilmankos julkiateisti Ilkka Pyysiäinen, Suomen johtava, kansainvälisesti tunnetuin sekä arvostetuin kognitiivinen uskontotieteilijä, alan yksi kehittäjistä ja sen valovoimaisimmista johtotähdistä, jäi syksyllä toiseksi Helsingin yliopiston uskontotieteen professorin virkaa täytettäessä. Pyysiäinen on tiedejulkaisuilla mitattuna huomattavasti ansioituneempi kuin nimitetyksi tullut Tuula Sakaranaho. Tällä hetkellä Pyysiäinen työskentelee Helsingin Tutkijakollegiumissa, Helsingin yliopiston huippuyksikössä.

Oliko siis Pyysiäisen ainoa vika se, että hän on ateisti? Sen ohella voidaan toki arvella, että virantäyttöryhmässä saattoi olla jääviä henkilöitä. Virantäyttöryhmän puheenjohtaja René Gothóni edustaa uskontotieteessä ns. ymmärtävää suuntautumista, jonka ei katsota niinkään selittävän us-

kontoa kuin pyrkivän ymmärtämään uskonnollista kokemusta jotenkin sisältä käsin. Samaa traditiota, feministisellä kuorurutuksella, edustaa Sakaranaho. Pyysiäinen puolestaan edustaa monitieteellistä kognitiivista uskontotiedettä, josta kaikki uskonnon ymmärtäjät eivät pidä tieteenalan suuren selitysvoiman takia.

Pyysiäinen teki muistutuksen valintamenetelmästä kansleri Ilkka Niiniluodolle, joka myös on julkiateisti. Niiniluoto hylkäsi jostain syystä Pyysiäisen muistutuksen, vaikka kansainvälinen tiedeyhteistö vetosi Pyysiäisen puolesta Daniel C. Dennettistä ja Pascal Boyerista alkaen. Niiniluodon ansiot ja näkemykset tietäen asia ei välttämättä ole vielä loppuunkäsitelty. Mutta tämä on jo puhdasta spekulatiota.

Tieteen edistymisen kannalta meidän kaikkien on joka tapauksessa syytä toivoa, että tässäkin asiassa järki lopulta voittaa.

Lisätietoa Ilkka Pyysiäisen tieteellisestä toiminnasta ja ansioista löytyy osoitteesta:
<http://www.helsinki.fi/collegium/english/staff/Pyysiainen/pyysiainen.htm>

PS. Valitettavasti joudun taas tilanpuutteen takia siirtämään useita luvattuja juttuja seuraavaan numeroon. Turun ja Porvoon yhdistysesittelyt sekä muut luvattut jutut tulevat siis vuoden viimeiseen Vapaa Ajattelijaan. ■

Rosa Meriläisen uskomaton arki

Jussi K. Niemelä

Ollessaan vielä Vihreiden kansanedustaja Rosa Meriläinen teki yhdessä puoluetoverinsa Irina Krohnin kanssa aloitteen kirkon erottamiseksi valtiosta. Aloite ei mennyt läpi. Meriläinen kertoo Vapaa Ajattelijan lukijoille ajatuksiaan uskonnosta, uskonnottomuudesta ja lapsiperheen arjesta ilman uskontoa.

Haastateltava muistelee, että lakialoite uskonnonvapautta koskien jätettiin vuonna 2006. Samaan lakialoitteeseen oli koottu useampi pykälä, jotka liittyivät evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkon erityisasemaan.

– Aloitteessa oli paljon asioita ja halusimme myös osoittaa, miten moneen pieneen asiaan on vain totuttu, vaikka niissä on selvästi ongelmia uskonnon-

vapauden kannalta. Yritimme tuoda esiin yhdenvertaisuutta paitsi eri uskontokuntien myös uskonnottomien välillä.

Meriläisen mukaan myös kuluvan kauden kansanedustajista löytyy tahtoa kahden valtionkirkon erityisaseman purkamiseen, erityisesti Vihreissä, Vasemmistoliitossa ja Sosiaalidemokraateissa. Mutta poliittisen realismin kannalta asia tuntuu sellaiselta,

että sille on melko vaikea oikeasti tehdä mitään.

– Aina ajoittain, kun joku nostaa asian keskusteluun, kuten Irina ja minä, tuntuu siltä, että homma lässähtää heti alkuunsa. Syynä on se, että ns. vastapuoli ei lähde mukaan keskusteluun. On ollut hirveän vaikea löytää sellaisia ihmisiä, jotka julkisesti puolustaisivat kahden kirkon erityisasemaa. Kun vastapuoli puuttuu, keskustelu ei onnistu. Keskusteluun tarvitaan kaksi osapuolta.

Entinen kansanedustaja epäilee, että kyse on kuoliaaksi vaikenemisen tekniikasta.

MAAHANMUUTON VAIKUTUS VALTIONKIRKKOJÄRJESTELMÄÄN

Meriläisen mukaan on ilman muuta selvää, että muiden uskontokuntien lisääntyminen maamme asujaimiston keskuudessa kasvattaa painetta kahden valtionkirkon erityisaseman purkamiseen. Hän kertoo keskustelleensa lastentarhaopettajien kanssa, jotka koko ajan joutuvat työssään pohtimaan sitä, että kun tähän asti askarrellessa jokainen vuoden juhla on ollut kirkollinen, nyt joudutaan ottamaan huomioon muut uskontokunnat eikä kristillinen perinne tietenkään sovi kaikille.

– Paine tulee tavallaan arjesta, arjen käytännöistä. Pikku hiljaa huomataan, että muutkin pitää ottaa huomioon. Uskonnottomien taholta tuleva paine ei riitä, vaan mukaan tarvitaan juurikin muita uskontoja. Vasta tämän myötä tasavertaisuutta aletaan laajemmalti ymmärtää.

Meriläisen mielestä riittävä määrä vähemmistöjä edistää tasa-arvon toteutumista. Ihmiset tuntuvat ajattelevan, että juuri uskonnottomien pitäisi aina suvaita uskovia ja samalla selitellä, miksi uskovien pitäisi suvaita uskonnottomia.

– Minulla on paljon körttikavereita ja sanon heille aina silloin tällöin, että voisittehan tekin joskus kunnioittaa minun uskonnottomuuttani. Ikään kuin vastalahjaksi, koska yritän kuitenkin pääsääntöisesti kunnioittaa toisten uskoa, Meriläinen naureskelee.

USKONNOTON ARKI

Meriläisellä on puolisonsa kanssa yksi kolmevuotias lapsi. Hän itse ei ole koskaan kuulunut kirkkoon eikä häntä ole kastettu. Pariskunnan lapsen isovanhemmistakaan yksikään ei kuulu kirkkoon.

– Meillä suurperhe on uskonnoton. Frans on vasta kolmevuotias emmekä ole vielä törmänneet kasvatuksessa niihin tilanteisiin, joita uskonnottomuuden tiimoilta varmaan tulee. Oman isoäitini hautajaiset olivat kirkolliset ja niissä yritin selittää pienelle pojalle, mitä oikein tapahtuu, mutta panostin

”– Minulla on paljon körttikavereita ja sanon heille aina silloin tällöin, että voisittehan tekin joskus kunnioittaa minun uskonnottomuuttani.”

enemmän kuolemapuoleen kuin papin höpinään. Taisin kyllä siitäkin jotain kommentoida.

Haastateltava arvelee, että kasvatuksen haasteet tulevat siinä vaiheessa, kun lapsi alkaa törmätä uskontoihin, kunnallisessa esikoulussa ja peruskoulussa. Meriläinen on ystäviltään kuullut, että elämänsä katsomustiedossa ryhmät ovat aika pieniä.

– Se on kuulemma jatkuvaa taistelua opetuksen laadusta ja siitä, ovatko ryhmät tasavertaisia. Olen varautunut siihen, että tämä on asia, jonka kanssa tulemme elämään, ja kohtaamme sen viimeistään kouluunmenovaiheessa.

Meriläinen uskoo, että lapselle oikean ja väärän oppimisen pitää olla henkilökohtainen asia, eikä uskonnotolla ole sen kanssa mitään tekemistä. Hänen mukaansa se ei ole oppimista, jos ajatellaan jonkun papin tai kirjan ihmisyyksilön puolesta kertovan, mikä on oikein ja väärin.

– Oikean ja väärän tunnon pitää lähteä ihmisestä itsestään, jotta hän kykenee eri tilanteissa arvioimaan, miten pitää toimia, eikä vedota keneenkään toiseen. Ratkaisut pitää pystyä perustelemaan ilman vetoamista siihen, että muutkin tekevät niin ja näin. Kyllä me kolmevuotiaan kanssa päivittäin keskustellaan toisten ihmisten huomioon ottamisesta, käytöstavoista ja mikä on kilttiä ja mistä muille tulee paha mieli.

Haastateltava nauraa iloisesti kertoessaan, että Frans on juuri nyt siinä iässä, kun eettisyyskasvatus on koko ajan huulilla. Juuri kolmevuotiaat kirkuvat ja purevat sekä tekevät kaikkea sellaista, mikä ei ole kovin miellyttävää.

VAKAUMUSTEN TASA-ARVO

Meriläisen mielestä se, että lapsi arvostelukyvyttömässä iässä liitetään uskontokuntaan, ei ole yhdenvertaisuuden ja uskonnonvapauden toteutumisen kannalta perusteltua, mutta toisaalta hänen mieles-

tään asiassa on syytä ottaa ”näillä mennään” -asenne. – Kirkollisten sakramenttien, kuten seurakunnan jäseneksi ottaminen kasteessa, muuttaminen, tuntuu kieltämättä etten sanoisi haastavalta, entinen kansanedustaja vitsailee.

Poliittiset realiteetit hyvin tunteva Meriläinen ei usko, että tämä on se pää, jossa tasavertaisuuden edistämisessä päästään alkuun. Hänen mielestään tasa-arvon saralla pitäisi lähteä siitä, että ensin valtiolliset instituutiot saatetaan uskontoneutraaleiksi.

– Se, ettei millään kirkolla ole erityisasmaa ja että valtio on maallinen, on vankka eurooppalainen perinne. Tämä on päätavoite myös Suomessa. Se, että eri uskontokunnilla on omia hupsuja tapojaan, on vain asia, jota katselen läpi sormien, että ”min-käs noille voi”, haastateltava veistelee.

Meriläinen vakavoituu ja pohdiskelee, miten teini-ässä nuorelle on melkoisen raju juttu, jos oma vakaumus on ristiriidassa vanhempien vakaumuksen kanssa, eikä nuori vielä ole iässä, jossa pääsisi vapaasti valitsemaan kuuluako vai eikö kuulua uskontokuntaan.

– Toisaalta teini-ikä on aina vaikeata. Ja lisäksi, jos on eri mieltä, on se jo sinänsä vaikeata, riippumatta iästä.

USKONNOLLISET KOULUT

Suomessa on jo useita kristillisiä kouluja ja paine islamilaisten koulujen perustamiseen kasvaa koko ajan. Mitä mieltä entinen kansanedustaja on tällaisesta kehityksestä?

– Olen suhtautunut uskonnollisiin kouluihin varovaisen sallivasti. Olin Tampereen kaupunginvaltuustossa silloin kun Tampereen kristillinen koulu sai rakennusluvan. Varsinainen koululupa tulee kuitenkin opetushallitukselta. Muistaakseni joku pieni määrärahaakin koululle taidettiin myöntää.

Meriläinen vertaa uskonnollisia kouluja Steiner-kouluihin, joilla myös on hupsu usko. Hänellä on vielä luottamus suomalaisen koulujärjestelmään, jonka puitteissa koulukohtaiset opetussuunnitelmat kuitenkin ovat yleisen mallin mukaisia.

– Tietääkseni vielä ei ole ilmennyt, etteikö erikoiskouluista vaikkapa voitaisi lainkaan osallistua ylioppilaskirjoituksiin. Eihän minulla ole tavalliseen peruskouluunkaan suurta luottamusta, joka vastaisi sitä, mitä haluaisin lapselleni opettaa, haastateltava nauraa sydämellisesti.

Meriläinen muistelee hauskoja vastauksia A.S. Neillin kirjasta, jossa vastataan vapaaseen kasvatukseen uskovien vanhempien kysymyksiin, kun nämä ovat törmänneet koulujen kasarmikurin todellisuuteen.

– Uskon siihen, että vanhemmilla pitää olla oikeus valita sopiva vaihtoehto lapsilleen, mutta uskontoa ei mielestäni saa kenellekään tuputtaa. Lapsen etu kuitenkin pitäisi viime kädessä olla vanhempien määriteltävissä, kunhan lain kirjainta noudatetaan.

Haastateltava jatkaa, että tässä on edelleen ongelmia sekä uskonnottomien että toisuskoisten kohdalla.

USKONNONOPETUS

Puheisiin uskonnonopetuksen vähentämisestä Meriläinen suhtautuu varovaisen positiivisesti, koska hänen mielestään oppisisällöt joka tapauksessa tahtovat vain laajentua ja lähes minkä tahansa vähentäminen olisi jo sinänsä hyvä asia.

– Mutta ei minulla uskonnonopetuksen vähentämiseen oikeastaan mitään sen suurempaa kantaa ole. Toisaalta kannatan kaikille yhteistä uskontojen opetusta. Vaikka olen tietoinen siitä, että tähän sisältyy riski entisten uskonnonopettajien mahdollisista painotuksista neutraalia ainetta opettaessa, katson kuitenkin yleissivistyksen kannalta tärkeäksi myös näiden asioiden opettamisen.

Haastateltava kertoo olleensa suurimman osan perusopetustaan uskontotunneilla, koska siihen aikaan kunnollista ET-opetusta ei ollut saatavilla. Hän jopa kertaalleen vaihtoi itse takaisin uskontotunnille, koska halusi koulussa myös oppia jotain.

– Minusta tuntuu, etten uskontotunneilla oppinut edes kristinuskon perusteita. Samaa pääsiäiskertomusta sarjakuvina käytiin läpi joka vuosi. Opetus oli todella heikkotasoisista. Lukiossa vaihdoin ET-opetukseen ja luin omatoimisesti Raamatun ja Koranin, että oppisin jotain.

Meriläinen kertoo teokset luettuaan kiukustuneensa siitä, että puoli peruskoulua hänelle opetettiin Raamattua aivan liian valikoiden ja kritiikittömästi. Hänen mielestään uskonnonopetukseen tulisi sisältyä kriittinen asenne, jolloin aine oikeastaan jopa sopisi valtiolliseen kouluun.

– Lapset pitäisi jokaisen oppiaineen kohdalla opettaa juuri kriittisyyteen ja kyseenalaistamiseen. Tämä koskee uskontojen ohella myös erilaisia filosofioita. Ilmeisesti ET-opetuksen taso on mennyt eteenpäin niistä ajoista, kun minä opetusta sain.

HYVYYDEN SALAISUUS?

Uskonnolliset ihmiset väittävät usein ateisteja moraalittomiksi. Mitä mieltä Rosa Meriläinen on tästä?

– Jos ajatellaan hyvyttä kykynä erottaa oikea ja väärä sekä haluna toteuttaa ja edistää oikeaa, niin uskonnottomuus antaa sille paremman pohjan juuriksi, että moraalisuuden pitää olla henkilökohtaista.

Ihmisen pitää kyetä itse miettimään moraalialueita, jotta asia on todella sisäistetty, omaa ajattelua, eikä joku ulkoa opeteltu nomenklatuura.

Haastateltava jatkaa, että on oikeastaan sama, millä mekanismilla yksilö päätyy oikean ja väärän tajuun sekä haluun edistää oikeaa, koska halu edistää oikean toteutumista on positiivista.

– Myös uskonnoissa on kaunista ajattelua ja pyrkimystä hyvään sekä rakkauteen, mutta en ajattele hyvän ja rakkauden lähtevän mistään uskonnosta, saati yhdestä uskonnosta. Kauneuden ja hyvän kaipuu lähtee ihmisestä itsestään.

Meriläisen mielestä jäykät ideologiset järjestelmät, oli kyseessä sitten uskonto tai joku jäykkä poliittinen aate, aiheuttavat aina riskin ajautua pahuuteen. Koska ihminen ei tällaisessa järjestelmässä saa itse ajatella tai toteuttaa kaipaustaan hyvään ja oikeaan, vaan se pyritään pakottamaan hänelle ulkopuolelta, on yksilö alistainen järjestelmälle ja siten riski pahan tielle ajautumisesta on suuri.

– Kaikessa tällaisessa on läsnä jesuiittamoraalin ”tarkoitus pyhittää keinot” ja kaksinaismoralismin riski. Mielestäni uskonnot sinänsä eivät aiheuta hyvää tai pahaa, mutta jäykässä uskonnollisuudessa on aina se riski, että se saa aikaan enemmän pahaa.

Meriläinen arvelee, että fundamentalismiin liittyy täydellisuuden kaipuu, mikä on samalla tavalla ihmisessä kuin kauneuden kaipuu. Ihminen haluaisi saada aikaan jotakin täydellisen oikeaa ja tästä tulee se jäykkyys, joka saa ihmisen tekemään juuri päinvastaista. Koska maailma ei ole täydellinen eikä siitä

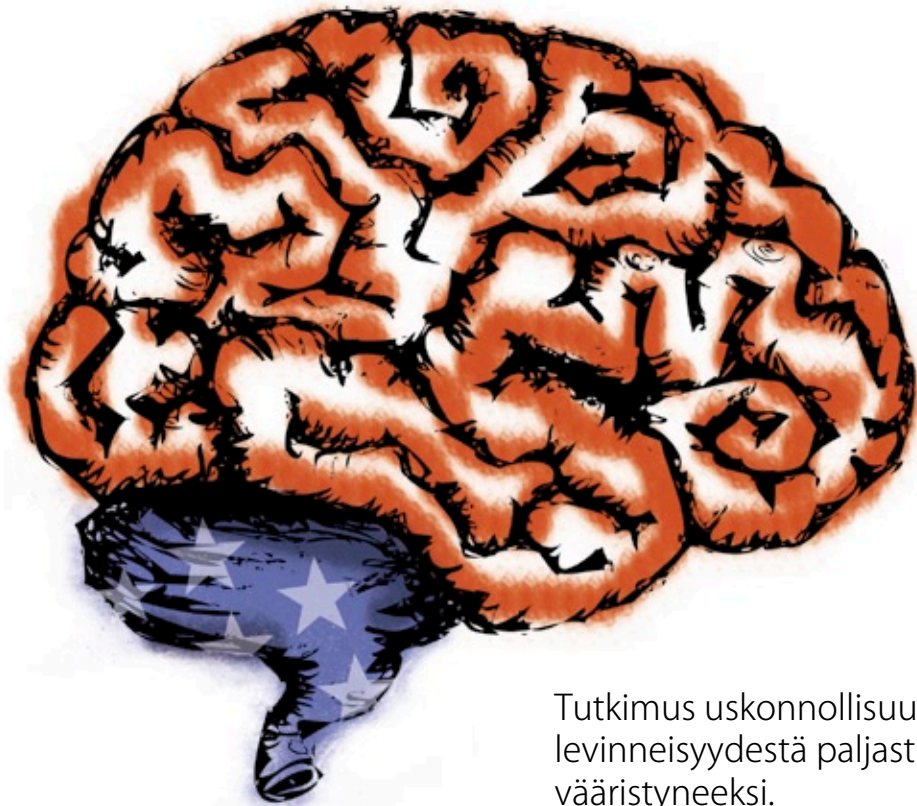
saa täydellistä, täydellisuuden tavoittelijalle syntyy kestävästi ristiriita. Sen edessä hän pettyy ja katkeoittuu. Tässä on haastateltavan mielestä fundamentalismin ydin.

– Mielestäni juuri ristiriitojen sietämisen ja epä-täydellisuuden opettaminen on se perusasia, joka tekee uskonnottoman kasvatuksen uskonnollista paremmaksi. Elämä ei ole ruusuilla tanssimista, siihen kuuluvat pettymykset ja epäonnistumiset. Näissä riittää pohdittavaa ihmisiäksi. ■

Järki vahvistuu Yhdysvalloissa

Aki Petteri Lehtinen

Tutkimus uskonnollisuuden levinneisyydestä paljastui vääristyneeksi.

Yhdysvallat on uskonnollisin kaikista länsimaista. Tunnettu militantti ateisti, biologi **Richard Dawkins** muistuttaa uusimmassa kirjassaan *The Greatest Show on Earth: The Evidence for Evolution*, että alle yksi viidestä yhdysvaltalaisesta uskoo ihmisen kehittyneen muista eläinlajeista ilman Jumalan ohjausta.

Amerikkalainen ongelma on aina kansainvälinen. Yhdysvaltain perustuslain ensimmäinen lisäys kieltää valtionuskonnon sekä jonkin uskonnon asettamisen erityisasemaan, mutta maan edellinen presidentti **George W. Bush** sanoi neljä vuotta sitten, että Jumala kehotti häntä miehittämään Irakin ja Afganistanin.

USKONNON VÄITETÄÄN LEVIÄVÄN

Yhdysvaltalainen Baylor-yliopisto julkaisi viime keväänä tutkimuksen, jonka mukaan usko on ikuista. Sosiologi **Rodney Starkin** tutkimuksestaan tekevässä kirjassa *What Americans Really Believe* esitellyt tulokset kertovat, että yhdysvaltalaisista lähes yhtä suuri osa on uskonnollisia kuin 60 vuotta sitten.

Texasissa sijaitseva Baylor-yliopisto on avoimesti baptistinen oppilaitos, joka kutsuu itseään ”kristilliseksi huippuyliopistiksi”. Tutkimuksen suurin rahoittaja oli uskonnollisuutta puolustava John Templeton -säätiö.

Tulokset yllättivät monet, sillä älymystön keskuudessa on pitkään vallinnut käsitys, jonka mukaan

tieteellisen tiedon ja koulutuksen yleistyessä uskonnollisuus vähenee. Baylor-yliopiston tutkimus kuitenkin liittyi samaan pessimismiin, joka on viime aikoina saanut tukea eri suunnilta.

Brittiläisen *The Economist* -viikkolehden toimittajat **John Micklethwait** ja **Adrian Wooldridge** julkaisivat tänä vuonna kirjan *God Is Back: How the Global Revival of Faith Is Changing the World*. Tekijät väittävät, että uskonnollisuuden tuhosiksi enustetut demokratia, markkinatalous, teknologia ja järki ovat itse asiassa johtaneet uskonnollisuuden vahvistumiseen.

Viime vuosina on tehty myös tutkimuksia, joiden mukaan uskonnollisuus yleistyy maailmassa jo pelkästään demografisista syistä. Syntyvyys on suurempaa uskovien – erityisesti islaminuskoisten – keskuudessa.

TIEDE EI OLE USKONTOA

Baylor-yliopiston tutkimus kuitenkin kyseenalaistettiin. Sekulaarin humanismin neuvosto (Council for Secular Humanism, CSH) palkkasi riippumattoman tutkijan tarkistamaan Rodney Starkin menetelmät ja johtopäätökset. **Gregory S. Paulin** tutkimusraportti osoittaa Starkin esittämät väitteet perusteettomiksi.

Stark rajoitti lähdeaineistokseen ottamansa Gallup-tutkimukset tarkoituksellisesti. Paulin mukaan laajempi tutkimustulosten huomiointi antaa päinvastaisen tuloksen: maallistuminen on Yhdysvalloissa kasvussa.

Myös Baylor-yliopiston tutkimuksen metodisista oli virheitä. Uskonnottomiksi luetaan siinä vain tunnustukselliset ateistit, mutta muut Jumalan olemassaolon epäilijät jätetään huomiotta. Kysyttäessä ihmisten vakaumusta agnostikoille ja uskonnon kokonaan sivuuttaville ei tarjottu vastausvaihtoehtoa.

Gregory S. Paulin laatima ja CHS:n julkaisema tutkimusraportti päätteli, että ”Baylor-yliopiston tutkimusmenetelmät jättävät laajalti huomiotta nämä lukuisat epäilijät, ja saavat siten epäuskon näytämään vähemmän vallitsevalta yhteiskunnassa kuin mitä se on. Baylorin tutkimusryhmä kohtelee lähes kaikkia poikkeamia jyrkästä ateismista merkinä uskonnollisuudesta. Näin he valheellisesti maksimoivat uskonnollisuuden näennäisen levinneisyyden.”

IDEOLOGISTA PROPAGANDAA

Baylor-yliopiston sosiologin tutkimus ja siitä julkaistu kirja kuitenkin saavuttivat laajaa huomiota, johon CHS:n toimitusjohtaja **Tom Flynn** tarttui *Washington Post* -lehdessä:

”Uskonnollisista trendeistä kirjoittavien ja niitä tutkivien pitäisi olla varovaisia kiistanalaisiksi luokiteltujen tutkimustulostensa kanssa. Pitäisikö järkevien ihmisten uskoa uskonnollisuuden säilyvän vai menettävän valta-asemaansa? Ehkä vanha oletus maallistumisesta on saamassa takaisin asemansa.”

CHS:n julkaisemassa *Free Inquiry* -lehdessä uutisoitiin sittemmin myös Grand Valley State -yliopiston professori **Luke Galenin** tutkimustulokset. Galen julkaisema raportti, jonka hän teki yhteistyössä maallisen Center for Inquiry -ajatuspajan kanssa, on ensimmäinen uskonnottomat huomioiva sosiologinen tutkimus.

Free Inquiry -lehden **Thomas Flynn** kommentoi Galenin tutkimusta: ”Vuosikymmenten ajan mielipidemittaukset ja yhteiskuntatieteilijät ovat tehneet kyselyitä uskonnollisista uskomuksista ja uskovien asenteista. Meillä on valtavasti dataa olennaisesta typerään. Kertynyt on myös dataa ei-uskonnollisista ihmisistä, mutta se on paljon niukempaa ja heikentyy entisestään sattumanvaraisen otantansa takia.”

Galenin tutkimustulokset tukevat käsitystä, että uskonnottomien määrä Yhdysvalloissa on kasvussa.

SEKULARISMI ON SIVEELLISTÄ

CHS:n ja *Free Inquiry* -lehden perustajiin kuuluva Paul Kurtz kirjoitti hiljattain jäähyväisenä siirtyessään eläkkeelle sekularistisen järjestön johtajan paikalta. Artikkelissaan ”The Future of Secular Humanism in America” Kurtz toivoi, että järjestö ei jatkossakaan keskity pelkän militantin ateismin tai valtio ja kirkon välisen erottelun puolustamiseen.

Hän muistuttaa Yhdysvaltain perustajaisien arvoista, jotka olivat valitusajalle tyypillisiä ei-uskonnollisia ihanteita. **Thomas Jeffersonin**, **James Madisonin** ja **Benjamin Franklinin** demokraattisia periaatteita olivat muun muassa suvaitsevaisuus, oikeus erimielisyyteen, erimielisyyksistä neuvottelemisen tarve sekä järjen ja tieteen olennainen asema ihmisyhteisöjen ongelmien ratkaisussa.

Samassa hengessä Kurtz peräänkuuluttaa laajempaa eettistä ohjelmaa sekulaarille humanismille (ks. www.secularhumanism.org).

”Sekulaarin humanismin ydinarvo on inhimillisen täyttymyksen toteuttaminen ja edistäminen, renessanssin ihanne eettisestä hyvästä, jossa ihmisten valistuneisuus on etusijalla.”

CHS:n edustamaan suuntaan viittaa myös se poliittinen tosiasia, että Yhdysvaltain nykyinen presidentti **Barack Obama** otti virkaanastujaispuheensa huomioon myös uskonnottomat. ■

KUVA: ERKKI HAAPANIEMI

Tapani Hietaniemi (23.3.1958–3.10.2009)

Rakas ystäväni, Helsingin Vapaa-ajattelijain hallituksen ja Vapaa Ajattelijain toimitusneuvoston jäsen, **Tapani Hietaniemi** menehtyi äkillisesti kotonaan aamuyöllä 3.10.2009. Meidän oli tarkoitus mennä yhdessä Kotkaan alustamaan Humanistiseminaariin. Tapanin piti nousta junaan Pasilasta.

Kun Vapaa Ajattelijain kuvaaja **Aleksi Kuitunen** tuli vähän aamuseitsemän jälkeen yksin junaan Pasilasta, ihmettelimme, missä Tapani mahtoi olla. Lähetin Tapanille tekstiviestin kysyen, oletko junnassa. Tapanin puoliso soitti saman tien ja kertoi suru-uutisen.

Viimeisen illan Tapani vietti kotona rakkaan puolisonsa sekä heidän lemmikkimarsujensa kanssa. Tapanin leski kertoi minulle seuraavana iltana puheilmassa, että Tapani odotti innolla Kotkan matkaa. Ne, jotka olivat Kotkan kesäpäivillä heinäkuussa, muistavat Tapanin hauskat tarinat ja vitsit. Tapani teki matkasta ikimuistoisen. Tapani rakastui kesäpäivillä kotkalaisiin ja Kotkan ilmapiiriin. Hän olisi niin kovasti halunnut taas palata sinne uusia vapaaajattelijajystäviään tapaamaan.

Tapani Hietaniemi ehti lyhyenä aktiiviaikanaan tehdä valtavasti vapaa-ajattelun eteen. Hän mm. auttoi valtavalla panoksella rakentamaan uskoton.fi -nettisivustoa ja Helsingin Vapaa-ajattelijain uusia nettisivuja. Tämän toiminnan ohella Tapani jatkoi väsymättä tärkeää työtään Vapaa Ajattelijain toimitusneuvostossa sekä ylipäättään toimi erittäin aktiivisesti Helsingin Vapaa-ajattelijajoissa. Tapanin suhteilla saimme mm. nopeasti erinomaiset välit lukuisiin yhteistyökumppaneihin, joiden avulla helmikuun suuri uskonnonvapausseminaari onnistui paremmin kuin uskalsimme kuvitellakaan. Kaikki Tapanin tunteet ihmettelevät, miten mies ehti ja jaksoi tehdä niin paljon.

Oheisessa valokuvassa, jonka Erkki Haapaniemi otti kesällä 2008 liiton toimiston kokoushuoneessa, olemme Tapanin kanssa vastaamassa piispa **Heikalle** ja piispa **Peuralle**. Vastine Heikalle julkaistiin Vapaa Ajattelijan numerossa 5/2008. Se oli ensimmäinen, vaan ei viimeinen, yhteistyöni Tapanin kanssa. Myöhemmin vastasimme Kanava-lehdessä piispa **Huoviselle**.

Tapani rakasti väittelyä ja erityisesti hän piti heppoisten perustelujen tai onntojen mielipiteiden romuttamisesta. Sen Tapani teki joskus suorastaan musertavalla tavalla. Tavattoman älykkäänä ja oppineena, sekä sivistyneenä ja humanisena, Tapani kuitenkin pyrki väittelyissä kasvattamaan, opettamaan, vastapuolta. Hänen mittava yliopistouran-

sa ja poliittinen vaikuttamisensa ulottui myös vaikkapa Vapaa-ajattelijain sähköpostilistan väittelyissä nähtyihin salamannopeisiin oivalluksiin ja teräviin sivalluksiin. Tapani oli kokenut kehäkettu sekä retoriikassa että taktiikassa ja Vihreissä hän taivutti puoluejohdon monta kertaa järkevälle kannalle pelkästään sähköpostiväittelytaidoillaan.

Tapani oli viisain ja ystävällisin mahdollinen neuvonantaja. Sain kunnian olla hänen läheinen ystävänsä ja kuuntelin Tapanin neuvoja mielelläni. Olisi pitänyt kuunnella vielä tarkemmin, koska Tapanin viisaista ohjeista huolimatta olen tehnyt liiton puheenjohtajana paljon virheitä. Ne johtuvat yksin minusta.

Tapanilta jäi kesken Helsingin Vapaa-ajattelijain ja Vapaa-ajattelijain liiton rahoittama Cambridge Companion to Atheism -käännöstyö. Teen käännöksen loppuun rakkaan ystäväni muistoa kunnioittaen ja vaalien. Tapani ehti jo hoitaa teokselle kustannussopimuksenkin, tosin vasta suullisesti. Teemme kirjallisen sopimuksen lähiviikkoina. Tapanin toive oli, että kirjasta tulisi yliopiston tenttikirja, monelle tieteenalalle. Yritämme yhdessä Tapanin yliopistokavereiden kanssa toteuttaa Tapanin toiveen. Kirja on tärkeä ja käännös lähes valmis, joten luultavasti asia on helppo järjestää.

Tapani oli sekularisti henkeen ja vereen, mutta samalla hän kunnioitti mielipiteiden ja katsomusten kirjoa. Tapani oli sydämeltään liberaali humanisti omassa luokassaan. Hän tapasi kasvotusten tapahtuvissa väittelyissä sanoa: "Olkaamme siitä yhtä mieltä, että olemme asiasta eri mieltä", jos tilanne uhkasi muuttua riidaksi. Tuo jos mikä osoittaa Tapanin suurisieluisuuden ja ystävällisyyden. Hän oli väittelyissä kova pala vastustajilleen, mutta joskus – usein – juuri näistä väittelyistä syntyi luja, läheinen ystävyys. Niin myös minun kanssani. Meistä tuli läheiset taistelutoverit erään erittäin räväkän sähköpostiväittelyn jälkeen.

Käsillä oleva Vapaa Ajattelija kunnioittaa Tapani Hietaniemen muistoa julkaisemalla hänen viimeiseksi jääneet "Ja me vaparit nauroimme niin!" -vitsinsä sekä Jesus & Mo -sarjakuvan, jonka Tapani aina valitsi ja käänsi. Tämän hän halusi pitää salaisuutena, mutta nyt, kun rakas veli Tapani on poissa, salaisuuden voi paljastaa. Jatkan sarjakuvan julkaisemista, koska Tapani olisi ehdottomasti vaatinut sitä.

Lepää rauhassa rakas ystävä, meitä jäi mittava joukko sinua kaipaamaan.

Jussi K. Niemelä

TAVALLISIMMIN LEIREILLÄ TYÖSKENNELLÄÄN PATJOILLA RINGISSÄ ISTUEN TAI MAATEN. KUVA: JANI RUTANEN.

Katsomuksellista pohdintaa ja vapaaehtoistyötä

– Prometheus-leiritoiminta vuonna 2009

Anna Vuorjoki, puheenjohtaja, Prometheus-leirin tuki ry.

Prometheus-leirejä järjestettiin tänä kesänä 20. kertaa. Prometheus-leirin tuki ry. on olemassaolonsa aikana kasvanut vakavasti otettavaksi järjestöksi, jonka leireille osallistuu lähes tuhat nuorta vuodessa ja jonka toimintaa toteuttaa noin 600 vapaaehtoisaktiivia.

Idea Prometheus-leireistä sai alkunsa 1980-luvulla, kun elämäkatsomustiedon opiskelijat kyselivät opettajiltaan, miksei uskontokuntiin kuulumattomille nuorille ole tarjolla aikuistumiskoulutusta. Opettajat ottivat haasteen vakavasti, ja vuonna 1989 Filosofian ja elämäkatsomustiedon opettajat Feto ry. järjesti ensimmäisen Prometheus-leirin. Seuraavana vuonna perustettiin Prometheus-leirin tuki ry. eli Protu vastaamaan leiritoiminnan järjestämisestä.

Ensimmäisinä kesinä leiritoiminta oli varsin pienimuotoista, mutta jo 1990-luvun alkupuolella

leirien kysyntä lähti suorastaan huimaan kasvuun. Noista vuosista kasvuvauhti on hidastunut, mutta edelleen vuotuinen leiriläismäärän lisäys on keskimäärin 5 %. Vaikka vuosittainen kysyntä vaihtelee ja esimerkiksi tänä kesänä leiriläisiä oli hiukan vähemmän kuin edellisenä, pitkällä ajanjaksolla tarkasteltuna ei merkkejä kasvun tasaantumisesta ole näkyvissä.

Viimeisten kymmenen vuoden aikana Protu on alkanut leiritoiminnan rinnalla toteuttaa myös muuta aikuistumiskoulutustoimintaa kuten syvennävää pohdintaa tarjoavia syysleirejä, leirin käynei-

den nuorten itse organisoimaa paikallisryhmätöimintää sekä vuosittain järjestettävään Nuorten filosofiatapahtumaan. Tällaiselle toiminnalle, joka mahdollistaa leirillä virinneen pohdinnan jatkamisen, on selvästi kysyntää leirin käyneiden nuorten keskuudessa. Silti Prometheus-leirit muodostavat edelleen kiistattomasti Protun toiminnan ytimen.

TUKEA OMAN ELÄMÄNKATSOMUKSEN MUODOSTAMISEEN

Toiminnan alkuvaiheessa nuotoiltiin leireille toimintaperiaatteet Humanistikasvattajien liiton ohjeiston pohjalta. 2000-luvun alussa tämä periaatteisto täydentyi, kun toiminnan tavoitteet ja arvot kirjattiin auki leiritoimintaa toteuttaneiden aktiivien kokemusten pohjalta. Olennaisilta osiltaan leirien arvopohja ja toimintaperiaatteet ovat pysyneet samoina koko leiritoiminnan 20-vuotisen historian ajan.

Keskeisiä Prometheus-leiritoimintaa ohjaavia arvoja ovat ihmisen kunnioittaminen sekä vastuun ottaminen itsestä ja maailmasta. Lähtökohtana on, että leireillä ei pyritä ohjaamaan nuoria valitsemaan mitään tiettyä ajattelutapaa vaan annetaan tukea ja välineitä oman elämäkatsomuksen rakentamiseen itse. Leiritoiminnan periaatteet kuvaavatkin pikemminkin menetelmää kuin tavoiteltua lopputulosta.

Tähän menetelmään kuuluu esimerkiksi utelias ja avoin asioiden pohdiskelu, tiedon käyttäminen ratkaisujen tukena ja kriittinen, perusteltu järjenkäyttö, jonka avulla eritellään ja arvioidaan asioita. Vähintään yhtä tärkeää on turvallisuuden ja luottamuksen rakentaminen, toisten ihmisten arvostaminen ja aito kohtaaminen sekä kannustaminen tunteiden kohtaamiseen ja jakamiseen. Tavoitteena on lähestyä leirillä maailmaa ja muita ihmisiä tavalla, jossa niin järki ja analyyttinen pohdinta kuin tunne ja elämyksellisyyskin ovat erottamattomasti läsnä.

Leireillä käsiteltäviä aihepiirejä ovat erilaisuus ja syrjintä, päihteet ja riippuvuus, yhteiskunta ja vaikuttaminen, tulevaisuus, maailmankuvat- ja katsomukset, ympäristö sekä ihmissuhteet ja seksuaalisuus. Kaikki nämä sisältyvät ainakin jossain laajuudessa jokaisen leirin ohjelmaan, mutta painotukset ja lähestymistavat vaihtelevat leiristä toiseen. Työskentelytapoina käytetään tavallisimmin keskustelua ja erilaisia toiminnallisia harjoituksia.

Leirit on suunnattu ensisijaisesti uskontokuntiin kuulumattomille nuorille, mutta kaikki halukkaat ovat tervetulleita osallistumaan niille. Mielenkiintoista on, että noin viidesosa leireille ilmoittautuvista nuorista kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Tämä heijastanee ainakin kahta asiaa. Ensinnäkään uskontokunta ei välttämättä

kerro nuoren todellisesta vakaumuksesta, vaan vanhempiensa mukana kirkkoon liitetty nuori voi kokea kristinuskon itselleen vieraaksi.

Toiseksi yhteiskunnassamme toimiminen edellyttää kykyä eettiseen ja yhteiskunnalliseen keskusteluun yli katsomusrajojen, ja siksi moni nuori vakaumuksestaan riippumatta kokee tarvetta pohtia erilaisia ajattelutapoja. Leireille hakeutuukin myös esimerkiksi seurakuntatoiminnassa aktiivisia nuoria, jotka haluavat pohtia maailmankatsomuksellisia kysymyksiä toisenlaisesta näkökulmasta kuin rippileirillä. Sen sijaan, että Prometheus-leiri nähtäisiin vaihtoehtona rippikoululle, on nykyään yhä luontevampaa käydä sekä rippi- että Prometheus-leiri.

NUORTEN VAPAAEHTOISTOIMINTAA

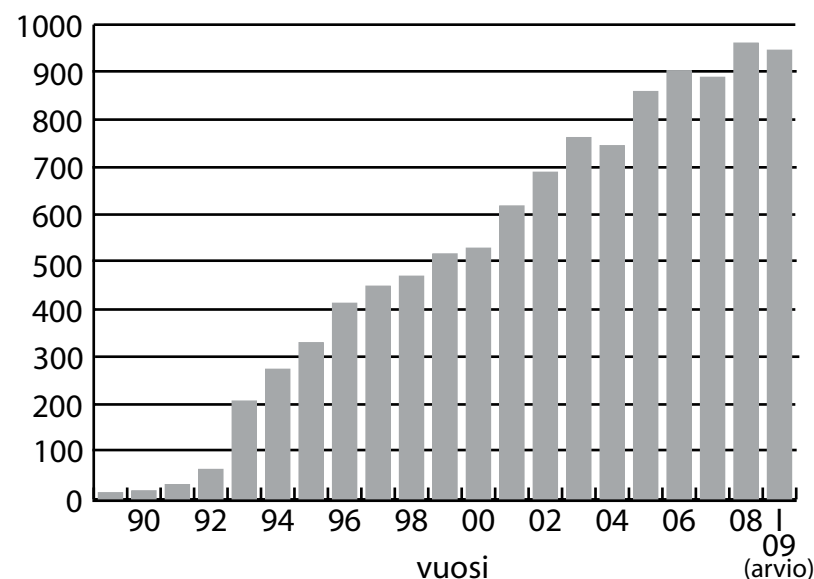
Paitsi uskontoihin sitoutumattoman aikuistumiskoulutuksen tarjoaminen, on Protun toiminnassa keskeistä vapaaehtoistyön ja erityisesti nuorten kansalaistoiminnan mahdollistaminen. Kunkin leirin ohjaamisesta vastaa kaksi aikuista ohjaajaa ja viisi 15–18-vuotiasta apuohjaajaa. Käytännössä apuohjaajien ja ohjaajien tehtäväkenttä on lähes yhtenevä siten, että nuoret osallistuvat täysipainoisesti leirien päiväohjelmien suunnitteluun ja vetämiseen.

Leirien ja muiden tapahtumien ohjaaminen sekä kaikki sisällöllinen suunnittelutyö tehdään vapaaehtoistyönä, samoin suurin osa toiminnan käytännön järjestelyistä ja hallinnosta. Paitsi leireillä, myös muussa yhdistyksen toiminnassa merkittävä osa aktiiveista on nuoria. Esimerkiksi ympärivuotisesti yhdistyksen jaostoissa toimivista henkilöistä arviolta puolet on alle 25-vuotiaita ja neljä viidestä alle 30-vuotiaita.

Yhdistyksen tarjoama aikuistumiskoulutus jatkuu monella nuorella leirin jälkeen yhdistyksen aktiivitoiminnassa. Näin vastuuseen kasvaminen mahdollistuu hyvin konkreettisesti, kun kykyjen kasvaessa voi tarttua yhä vaativampiin tehtäviin. Toisaalta nuorten keskeinen rooli toiminnan suunnittelussa takaa sen, että leirien sisältö kohtaa todellisuuden, jossa nuoret elävät.

Protun toiminnan syntyaikoina ei osallistamisesta ja aktiivisesta kansalaisuudesta puhuttu Suomessa yhtä paljon kuin nykyään. Protunkaan toiminnassa vahvan roolin antaminen nuorille ei välttämättä ole ollut suunniteltua, vaan vähitellen on havaittu, kuinka hedelmällistä se on. Tällä hetkellä osallistamisen periaatteet toteutuvat Protussa jopa niin hyvin, että itse käsite tuntuu keinotekoiselta: tuskin kovinkaan moni mukana oleva aikuinen kokee ”osallistavansa” nuoria, vaan pikemminkin aikuiset ja nuoret osallistuvat toimintaan yhdessä.

Leiriläisiä

YHDISTYSTOIMINNAN HAASTEITA

Mittavassa vapaaehtoisorganisaatiossa on myös haasteensa. Etenkin vastuullisimmat tehtävät ovat vaativia palkkatyön tai opiskelun rinnalla suoritettaviksi, mikä johtaa herkästi yhdistysaktiivien uupumisiin. Myös toiminnan nopea kasvu on tuottanut yhdistykselle organisaationa suuria haasteita, eikä esimerkiksi yhdistyksen sisäisen työnjaon ja tiedonkulun suunnitteluun tai vapaaehtoisaktiivien perehdyttämiseen ole aina voitu käyttää riittävästi voimavaroja. Tällä hetkellä tärkeä tavoite onkin yhdistyksen hallinnon ja leirien valmistelutyön kehittäminen, jotta toiminnan laatu pystytään säilyttämään.

Protun taloudelliset resurssit ovat koko sen olemassaolon ajan olleet varsin niukat. Yli puolet tuloista muodostuu osallistumismaksuista ja noin neljäsosa valtionavustuksista, loppuosa muun muassa jäsenmaksuista ja myyntituotoista. Mittavan vapaaehtoistyöresurssin ja tiukan säästäväisyyden turvin yhdistyksen talous on viime vuodet pysynyt kohtalaisen hyvin tasapainossa.

Niukkuus tekee kuitenkin taloudesta herkästi haavoittuvan. Tänä vuonna kalliin mutta välttämättömän www-uudistuksen sekä muutamilla muilla toimintaloikoilla arvioitua suuremmiksi paisuneiden kulujen vuoksi yhdistys on ajautunut talousvaikeuksiin ja tulee tekemään merkittävästi tappiota. Vaikka vaikeudet eivät olekaan niin vakavia, että ne olisivat suorastaan vaarassa kaataa Protun, tulee ensi vuonna leiri- ja muiden osallistumismaksujen ko-

rottaminen olemaan välttämätöntä. Tämä on valitettavaa, koska nykyisetkin leirimaksut ovat joillekin perheille ylivoimaisia ja saatavat estää nuorten osallistumisen leirille.

KASVUA YLI RAJOJEN

Niin leiriläisiltä ja vanhemmilta kuin Protun jäseniltäkin saatujen palautteiden perusteella Prometheus-leirien ydinajatus ja toteutustapa ovat hyviä ja toimivia, ja niiden varassa on yhdistyk-

sen hyvä jatkaa tästä eteenpäin. Leirien kysynnän kasvu osoittaa kiistatta, että uskonnoista riippumattomalle aikuistumiskoulutukselle on yhteiskunnassamme tarvetta.

Tällä hetkellä tosin alle kymmenesosa uskontokuntiin kuulumattomista nuorista osallistuu leirille, ja pitkällä tähtäyksellä yhdistyksen haaveena onkin kasvattaa leirien ja leiriläisten määrää merkittävästi. Toisaalta maltti on paikallaan, koska yhdistyksen organisaatio ei vielä ole riittävän vahva kestääkseen kiihtyvää kasvua. Seuraavien muutaman vuoden tavoitteeksi on asetettu maltillinen 5 %:n vuosittainen kasvu sekä yhdistyksen organisaation kehittäminen siten, että luodaan edellytyksiä turvata leiritoiminnan laatu nykyistä huomattavasti suuremmalle määrälle leiriläisiä.

Hiljattain on avautunut myös aivan uusi väylä toiminnan laajentumiselle, kun viime vuodenvaihteessa perustettiin Ruotsiin Protulle itsenäinen sisäjärjestö, Protus Sverige. Sen toiminta on lähtenyt lupaavasti käyntiin, ja aivan ilmeisesti kysyntää Protussa luodulle toimintamallille löytyy myös lahden toiselta puolelta. Toki ruotsalaisen leiritoiminnan tulevaisuutta on vielä tässä vaiheessa vaikeaa ennustaa. Joka tapauksessa Protus Sverigen perustaminen on esimerkki siitä, miten uskontoihin sitoutumattomalle aikuistumiskoulutukselle voi löytyä sellaisia laajentumismahdollisuuksia, joita ei toiminnan perustamisvaiheessa olisi pystytty edes kuvittelemaan. ■

Uskomaton.fi: uskonottomuuden puolesta

Heikki Orsila

Uskomaton.fi on Tampereen vapaa-ajattelijoiden perustama sivusto, jonka tarkoituksena on koota yhteen uskonottomia ihmisiä ja levittää positiivista sanomaa uskonottomuudesta. Sivusto tarjoaa tietoa uskonottomuudesta, uskonottomasta tapakulttuurista, uskonottomien asemasta Suomessa, kirja-arvosteluja, uskonnotonta uutisvirtaa, linkkejä uskonottomuutta tukeviin järjestöihin sekä blogeihin ja videoihin ja niin edelleen. Mukana on myös keskustelupalsta, tietoa etopetuksesta ym., ja t-paitojakin sivustolla myydään. Tarkoituksena on koota kiinnostuneita ihmisiä tekemään työtä yhteisen tarkoituksen puolesta.

Kirkko Monitor 2007 -tutkimuksen mukaan vain 30% suomalaisista katsoo olevansa uskovaisia. Uskonottomat ovat suuri ryhmä. Ainakin kolmannes suomalaisista on uskonottomia siinä mielessä, että henkilö ei tunnusta minkään uskontokunnan oppeja sinänsä, vaikka voikin ajatella, että korkeampia voimia saattaa olla olemassa. Uskomaton.fi pyrkii tavoittamaan ja välittämään tietoa tälle ryhmälle. Uskonottomien asema voisi parantua merkittävästi, mikäli edes pieni murto-osa tästä ryhmästä aktivoituisi.

Sivustolla (<http://uskomaton.fi/forum>) on keskustelualue uskonottomuuden polttavista aiheista, kuten elämäntarkastustiedon opetus, häät, nimenantot, juhlat, aikuistumisleirit, hautajaiset jne. Palaute sivustosta ja myös tästä artikkelista on tervetullutta sinne.

Sivuston ideointi käynnistyi jo 2006. **Petri Karisma ja Heikki Orsila** ryhtyivät ideoimaan uudenlaista uskonottomia yhdistävää sivustoa, joka edistäisi samalla uskonottomuutta ja vakaumus-ten tasa-arvoa. Sivuston esikuvina olivat internetissä menestyneet sosiaalisia piirejä kokoavat sivustot: Wikipedia, erilaiset Open Source yhteisöt, blogit jne. Esikuvien ansioksi luetaan tuhansien ja tuhansien vapaaehtoisten houkuttelu yhteisien asioiden eteenpäin viemiseksi. Avaimena kehitykseen on pieni aloituskynnys osallistumiseen, kuten Wikipediassa. Myönnämme kiinnostuneille ja sopivaksi kokemillemme henkilöille oikeudet lisätä uutta materiaalia uskomaton.fi:hin. Kiinnostuneiden kannattaa ottaa meihin yhteyttä!

Yhteistä edellä mainituille sivustoille ja organisaatioille on asteittainen ja orgaaninen kehitys. Sivuston muutosnopeus on suhteessa sen suosioon. Sivustoa viedään eteenpäin askel kerrallaan ilman täsmällisiä takarajoja. Uskomaton.fi:tä lähdettiin rakentamaan tällä strategialla. Se on ottanut jo kaksi askelta eteenpäin. Ensimmäinen askel oli sivuston julkaiseminen "Jumalaa tuskin on olemassa" -bussikampanjan muodossa. Kampanjan toteutuksesta vastasi Otto Chrons, joka osallistui myös uskomaton.fi sivuston suunnitteluun. Toinen askel tapahtui bussikampanjan aikana kun sitä laajennettiin tiedolla uskonottomuudesta, uskonottomasta tapakulttuurista, kirja-arvosteluilla jne.

Sivuston taustaväkenä on toiminut edellä mainitut henkilöt sekä monia avustajia, mm. **Jussi K. Niemelä, Timo Rantala, Jaakko Wallenius, Esa Ylikoski** sekä hiljattain edesmennyt **Tapani Hieta-niemi**. Tällä hetkellä sivustolla on noin 10 aktiivista osallistujaa. Sivusto on edelleen kesken, vaikka sen ei ole tarkoitus olla koskaan sinänsä valmis. Seuraavaksi uudistamme sivuston ulkoasua näyttävämmäksi ja pirteämmäksi. Etsimme vapaaehtoisia henkilöitä luomaan uskonottomille parempaa sivustoa.

Uskomatonta syksyä kaikille! ■

Kirjoittaja on uskomaton.fi:n tiedottaja.

Eroakirkosta.fi

Jori Mäntysalo

Irlannissa on avattu eroakirkosta.fi:n kaltainen palvelu: <http://countmeout.ie>. Irlannissa paikallinen valtionkirkko on katolinen kirkko, jolla on vahva asema erityisesti maan koululaitoksessa. Sivuston perusti kolme nuorta henkilöä, nimeltään **Cormac Flynn, Paul Dunbar ja Grainne O'Sullivan**. He halusivat edistää poliittisia ja aatteellisia pyrkimyksiään. Olemassaoloon sivusto perustee kuten eroakirkosta.fi. Palvelu on tarkoitettu niille, jotka haluavat jättää kirkon omista syistä. Tämä syy voi olla yhteiskunnallinen kritiikki valtionkirkkoa kohtaan, uskon puute, uskonnon vaihtaminen, tai muu pettymys kirkkoa kohtaan. Sivuston tarkoituksena ei sinänsä ole julistaa uskonnottomuutta tai ateismia. Eroaminen netin kautta ei ole mahdollista Irlannissa, mutta sivuston mukaan faksilla eroaminen on mahdollista.

Tähän päivään mennessä Irlannin palvelua on käyttänyt 2700 henkilöä. Vastaavanlaisia sivuja on aiemmin nähty myös Ruotsissa (<http://uturkyrkan.se>) ja Islannissa (<http://www.vantru.is>). Ruotsin palvelu ei kerro eromääriä, mutta Islannin palvelua oli loka-kuuhun mennessä käyttänyt lähes 1000 henkilöä.

Porissa on perustettu uusi kokonaan sähköinen lomake, jolla voi liittyä kirkkoon. Lomake näyttää hyvin samanlaiselta kuin eroakirkosta.fi -palvelun eroamislomake. Minun näkökulmastani tämä on hyvä asia. Helppo erota, helppo liittyä, niinhän asiain pitäisi mennä. Prosessista ei tarvitse tehdä turhan kankeaa – onnellituni porilaisille. Häät ja kummus aiheuttavat jonkin verran edestakaista liittymistä ja eroamista, koska ihmiset kokevat elämän taitekohdissa tärkeiksi kirkolliset rituaalit vaikka arjessa kirkon opit eivät olekaan merkittäviä. Tarkkoja lukemia emme tiedä, mutta Porin uusi palvelu helpottaa entisestään tätä edestakaista vispausta.

Eroakirkosta.fi -palvelun kautta on tänä vuonna eronnut jo 20 000 henkilöä. Raja rikkoutui sattumalta juuri piispainkokouksen päätöspäivänä 9.9. Piispainkokous selvittää parhaillaan parisuhdelain

vaikutusta. Tällä kertaa piispat eivät vielä tulleet päätökseen. Asiaa ei uutisoitu laajemmin eikä odotettua eropiikkiäkään tullut.

Tuloksesta riippuen eroamista harkitsevat joko liberaalit, konservatiivit tai molemmat. Hyviä vaihtoehtoja kirkolla ei ole. Se voi pitää kiinni tosiuskovaisistaan, mutta suututtaa liberaalin puolen, tai se voi mielistellä liberaalia puolta ja etäännyttää tosiuskovaisiaan. On mahdollista, että kirkko etsii välimälin, jolla se pyrkii miellyttämään kumpaakin, mutta menettää luottamusta kummassakin joukossa. Tänä vuonna uutena piirteenä palvelun saamisessa palautteissa on kasvanut kirkon sisäinen kritiikki. Kirkon opin koetaan loitonneen Raamatusta. Positiivinen uutinen kirkolle on se, että eroaminen on laskenut viime vuodesta noin kymmenyksen verran. On mielenkiintoista nähdä mitä syksy tuo tullessaan. ■

Ohjeita vanhemmille (ateistin lomake)

Heta Saxell

Vietimme elokuussa esikoisemme nimenantotjuhlaa. Alusta asti oli selvää, ettei lastamme kasteta vaikka hänen isänsä kirkon kuuluukin. Meille molemmille on tärkeää, että lapsemme saa itse valita mahdollisen kuulumisensa aatteellisiin tai uskonnollisiin ryhmiin sitten kun on tarpeeksi vanha tekemään omat ratkaisunsa. Eihän vauvoja puolueisiinkaan liitetä, vaikka vanhemmat näkisivät poliittiset aatteensa mitä tärkeimpinä. Miksi siis lapsi pitäisi liittää uskonnollisen yhteisön jäseneksi häneltä itseltään mitään kysymättä?

Osalle sukulaisista se, että lastamme ei kastettu, on vaikeaa hyväksyä. Saimme taas kerran esittää perustelumme. Mutta kun kaste on niin tärkeä asia, meille vastattiin. Kenelle kristillinen kaste tässä tapauksessa onkaan tärkeää? Ei ainakaan vauvalle, joka ei siitä mitään ymmärrä vielä moneen vuoteen. Eikä myöskään vanhemmille, jotka ovat päättäneet antaa lapsen itse päättää. Usein kuuleekin, että vanhemmat kastavat lapsensa, koska se on juuri isovanhemmille tärkeää. Tämän ei kuitenkaan pitäisi olla riittävä perustelu lapsen liittämiseksi uskonnolliseen yhteisöön. Kristillinen kastehan on nimenomaan rituaali, jossa henkilö otetaan kirkon ja seurakunnan jäseneksi. Tämä tuntuu monelta lapsensa kastavalta vanhemmalta unohtuneen. Näin voi ainakin päätellä niistä lukuisista nimi-ilmoituksista, joita esimerkiksi *Helsingin Sanomat* on sunnuntaisin pullollaan. Lähes kaikki vauvat ovat ilmoituksien mukaan "saaneet kasteessa nimen". Kirkolta voisi tiedustella, miten kummassa se oikein tapahtuu. Kristillisen kasteen eräs ulottuvuus on syntien ja vanhan elämän pois peseminen ja näin aloitettu uusi, puhdas elämä. Ajatus on absurdi muutaman kuukauden ikäisen lapsen kohdalla. Siksi kirkko ei varmaankaan halua asiaa oikaista, hyväksyy "kasteessa nimen saamisen" ja sitä kautta näppärästi uusien jäsenten ja tulevien kirkollisveronmaksajien haalimisen. Kasteella kun ei ole varsinaisesti mitään tekemistä nimen antamisen kanssa.

Suomessa yleinen tapa pitää lapsen nimi salaisuutena kasteeseen tai nimenantoon asti vain tukee vää-

rinyymärrystä kasteen ja nimenannon kytkemisestä yhteen. Monissa Euroopan maissa vastasyntyneelle merkitään nimi virallisiin papereihin jo synnytyslaitoksella. Jos lapsi kastetaan, se on asia erikseen. Suomessa valtio kuitenkin edelleen tukee kirkon jäsenhankintaa hämmästyttävän suorasukaisesti, mikä valkeni myös meille viranomaisen kotiin lähettämästä lomakkeesta, jolla ilmoitetaan lapsen tiedot. *"Ohjeita vanhemmille: Tarkistakaa esitetyt tiedot ja ilmoittakaa mahdollisista virheistä paikalliselle maistraatille. Täyttäkää lomakkeesta vain kohta Tiedot lapsen nimestä ja äidinkielestä. Antakaa allekirjoittamanne lomake kastavalle papille. Jos lasta ei kasteta, toimittakaa lomake maistraattiin."* JOS lasta EI kasteta! Tyrmistyin moisesta ohjeesta. On käsitämätöntä, että viranomaisen automaattioletus – ja siten tavallaan myös suositus – on se, että lapset tässä maassa kastetaan. Luultavasti rekisteriviranomaisen ei ole edes tullut ajatelleeksi asiaa, mikä toki ei tee siitä vähemmän pöyristyttävää. Näin myös valtio ylläpitää käsitystä lapsen nimen antamisen ja kasteen liittämisen toisiinsa. Väärinymmärryksen yleisyys paljastui myös, kun mieheni työkaverit, kolmikymppiset espoolaisinsinöörit, vilpittömästi ihmettelivät, kuinka lapsi voi saada nimen, jos sitä ei kasteta. Nimenantotuhlista he eivät olleet koskaan kuulleetkaan... Meillä vapaa-ajatteliijoilla on vielä paljon tehtävää. ■

Kirjoittaja on helsinkiläinen filosofian maisteri, äitiyslomalla oleva free lance -kustannustoimittaja ja -kirjoittaja.

Galilei-symposio

13.–15.11.2009

Se pyörii sittenkin!
Maailmankuvan muodostuminen

Vuosi 2009 on YK:n kansainvälinen tähtitieteen vuosi. **Galileo Galilein** ensimmäisistä kaukoputkihavainnoista on tänä vuonna kulunut 400 vuotta. Samana vuonna 1609 **Johannes Kepler** esitti kaksi ensimmäistä planeettaliikkeen lakiaan ja Uppsalan yliopiston tähtitieteen professorin virassa istui ensimmäinen suomalainen tähtien tutkija **Sigfrid Aronius Forsius**. Tuolloin alkoi edelleen jatkuva tähtitieteellisten löytöjen sarja, joka on mullistanut luonnontieteet ja vaikuttanut syvästi maailmankuvaamme.

Tähtitieteen vuonna maailmankaikkeus tuodaan jokaisen ulottuville ja muistutetaan meidän jokaisen olevan vastuussa avaruusalus Maan säilymisestä elinkelpoisena. Eräs painopisteistä on ope-
tuksessa. Uusien lähestymistapojen kautta kaikilla on mahdollisuus kokea tähtitaivaan kauneus. Tähtitiede merkitsee rajat ylittävää yhteistyötä.

Galilei-symposiossa paneudutaan tieteellisen maailmankuvan muodostumiseen ja sen vaikutuksiin. Symposio on jatkoa viime vuonna pidetylle Darwin-symposiolle. Jokainen on lämpimästi tervetullut kuuntelemaan ja osallistumaan keskusteluun!

Biologian ja maantieteen opettajien liitto BMOL ry.
Filosofian ja elämäntutkimustieteen opettajat FETO ry
Matemaattisten aineiden opettajien liitto MAOL ry.
Skepsis ry.

Suomen humanistiliitto ry.

Suomen Mensa ry.

Suomen oppihistoriallinen seura ry.

Tähtitieteellinen yhdistys Ursa ry

Vapaa-ajattelijain liitto (VAL) ry.

Viipurin Reaalikoulu Oy / Maunulan yhteiskoulu ja Helsingin matematiikkalukio

Paikka:

Maunulan yhteiskoulu ja Helsingin matematiikkalukio, Kuusikkotie 3, 00630 Helsinki.

Tilaisuus on veso-kelpoista koulutusta opettajille ja on tarkoitettu kaikille aihepiiristä kiinnostuneille. Perjantai ja lauantai-aiomupäivä ovat avoimia ja ilmaisia. Kello 12.15 lähtien lauantain ohjelma sekä sunnuntain ohjelmat ovat maksullisia.

Ilmoittautuminen:

Osallistujat ilmoittautuvat päiville maksamalla osallistumismaksun ja haluamansa tarjoilut. Maksut tulee suorittaa 29.10. mennessä BG-Tuotteen Tapiola-pankin tilille 363630-3629813. Merkitse maksun lisätietoihin selvästi osallistujan nimi, sähköpostiosoite tai puhelinnumero ja Galilei-symposio.

Maksut:

Osallistumismaksu la iltapäivä ja sunnuntain ohjelmaan on **25 euroa**.

Lounas la **8,00 euroa** (sis. lämpimän ruoan, salaatin, leivän ja ruokajuoman)

Leivoskahvit lauantaina **3,00 euroa**

Lounas su **8,50 euroa** (sis. lämpimän ruoan, salaatin, leivän ja ruokajuoman)

Molempina päivinä on tarjolla myös kasvisvaihtoehto. Mahdollisesta erikoisruokavaliosta pyydämme ilmoittamaan os. sihteerin@bmol.fi.

Ruoat varataan ennakoon, joten ruokaliput on syytä maksaa etukäteen. Paikan päällä on tarjolla vain nopeimmille hyvin rajoitettu määrä ruokalippuja.

Iltahjelma.

Perjantai 13.11.

Tiede rulettia!

- 10.00 Symposion avaus, kouluneuvos **Jouko Jauhiainen**
- 10.10 Alkuluento peruskoululaisille, yleisinfo
- 10.55 Ruokailu peruskoululaisille
- 11.00 Alkuluento lukiolaisille, yleisinfo
- 11.30 Työpajat & planetaario peruskoululaisille
- 11.45 Ruokailu lukiolaisille
- 12.30 Lukiolaisten oppitunteja
- 13.45 Kahvitarjoilu muulle yleisölle, näyttely avautuu
- 14.15 Peruskoululaisten osuus päättyy
- 14.15 Valtiovallan tervehdys, valtiosihteeri **Raimo Sailas**
- 14.30 Galileo Galilei – uuden luonnonfilosofian isä, prof. **Matti Sintonen**
- 15.00 Tarina kaltevasta tornista: Mitä todella tapahtui? FM **Tuukka Perhoniemi**
- 15.30 Kysymyksiä ja vastauksia
- 15.45 Pituuspiirin määrittämisen suuri seikkailu, prof. **Tapio Markkanen**
- 16.15 Hunting for Other Worlds – Kepler Probe and Exoplanets, Dr. **David Koch**, NASA
- 16.45 Kysymyksiä ja vastauksia
- 17.00 Kahvitarjoilu ja näyttelyyn tutustumista
- 17.30 ”**Keppigeometriaa!**” luova interaktiivinen performanssi tieteen suurista edistysaskelista taiteen keinoin, Maunulan yhteiskoulun ja Helsingin matematiikkalukion oppilasryhmä
Galileo Galilei –draama, Martinlaakson lukion opiskelijat, ilmaisutaidon kurssi
- 20.00 Päivän ohjelman päätös

Lauantai 14.11.

Tiede ja maailmamme rajat

- 10.00 Päivän ohjelman avaus, pj. **Jukka Talvitie**, BMOL
- 10.05 S.A. Forsius ja hänen edeltäjänsä muuttuvien taivaitten alla, dos. **Terhi Kiiskinen**
- 10.45 Karl Sundman ja kolmen kappaleen probleeman ratkaisu, FL **Carl Källman**

- 11.25 Space Research and International Cooperation Today, NN from NASA
- 12.00 Kysymyksiä ja vastauksia
- 12.15 Lounastauko
- 13.30 Teoria maailmasta ja kaikesta muusta pienestä, prof. **Kari Enqvist**
- 14.10 Tähtitaivaan ihmeet linssin läpi nähtyinä, NN Ursasta
- 14.50 Kysymyksiä ja vastauksia
- 15.00 Kahvitarjoilu ja näyttelyyn tutustumista
- 15.30 Huomionosoitukset
- 15.40 Taide, tiede ja maailmankuva, kokonaisuuden esittelee prof. Tapio Markkanen. Kauas katsomisesta, lähellä olemisesta, kuvataiteilija, lehtori **Jyrki Siukonen**, säveltäjä **Kari Rydman**, Tähdet romaanin yllä, kirjailija **Olli Jalonen**, Kokeilu ja havainto kuvataiteessa, kuvanveistäjä, professori **Lauri Anttila**. Kysymyksiä ja vastauksia
- 18.00 Päivän ohjelman päätös

Sunnuntai 15.11.

Tiede, maailma ja me

- 10.00 Päivän ohjelman avaus, pj. **Pekka Elo**, Suomen humanistiliitto
- 10.05 Aivot ja tarkkaavaisuus, prof. **Synnove Carlson**, Systeemien neurotieteen ja aivokuvantamisen huippuyksikkö.
- 10.40 Aivojen muovaautuminen, prof. **Kai Kaila**, Molekulaarisen ja integratiivisen neurotieteen huippuyksikkö
- 11.15 Sairauksien molekyylikuvantaminen, prof. **Pirjo Nuutila**, verenkierto- ja aineenvaihduntasairauksien molekyylikuvantamisen huippuyksikkö
- 11.40 Kysymyksiä ja vastauksia
- 12.00 Lounastauko ja näyttelyyn tutustumista
- 13.15 Ajoitusmenetelmät ympäristömme tutkimuksessa, laboratorionjohtaja (FT) **Markku Oinonen**, Ajoituslaboratorio
- 14.00 Tiede ja uskonto, dos. **Ilkka Pyysiäinen**
- 14.30 Tylsä tieteellinen ja jännittävä yliluonnollinen maailmankatsomus vai päinvastoin?, dos. **Marjaana Lindeman**
- 15.00 Kysymyksiä ja loppukeskustelu
- 15.15 Symposion päätössanat

Kiihotuspuheet ja kaksinaismoralismi

livi Anna Masso

Jussi Halla-ahon islamin arvostelusta saama tuomio herätti ymmärrettävästi närkästystä sananvapauden ystävien joukossa, niidenkin, jotka eivät tue Halla-ahon maahanmuuton vastaista agenda. “Pedofiiliuskonto” on epäkohtelias ilmaisu, joka kuitenkin perustuu islamin kaanonina pidettyihin teksteihin ja islamistisen politiikan käytäntöihin. Jos epäkohtelias tokaisu tällaisista asioista on rikollista, mitkä puheet ylipäänsä ovat sallittuja?

Joidenkin mielestä Halla-ahon olisi pitänyt saada tuomio myös kansanryhmän vastaisesta kiihotuksesta, vaikka hänen somaleita yleistävästi ja negatiivisesti kuvaileva lausuntonsa oli suomalaisista esitetyn vastaavanlaisen lausunnon parodia ajatusleikin muodossa. Tuomiosta käydyssä keskustelussa kiisteltiin siitä, missä kulkevat sananvapauden rajat. Joillekin uskonnon epäkohtelias arvostelu tai toisen puheita parodioiva provokaatio mahtuvat sananvapauden piiriin, toisille taas ei – ei ainakaan tiettyjen ehtojen täyttyessä.

Tuomiosta on kaikki olennainen jo sanottu, mutta sitä edeltänyt ja seurannut keskustelu ovat sinänsä kiinnostavia. Halla-ahon provokaation tavoitteena oli osoittaa, että eri kansanryhmiä kohdellaan Suomessa eri tavoin ja että eräs uskonto on asetettu erityissuojelun piiriin. Siinä hän onnistui “hyvien ihmisten” avulla tavattoman hyvin.

Suomessa on jo jonkun ajan toiminut viharyhmä, jonka keskeinen päämäärä on yhden tai muutama kansakunnan sekä Suomessakin vähemmistönä olevan etnisen ryhmän mustamaalaaminen. Kyseisiä kansallisuksia – pääasiassa virolaisia, mutta myös “baltteja” – on joko suoraan, epäsuorasti tai vihjaillen

herjattu natsimyötäilijöiksi, epäivistyneiksi, epämiellyttäviksi, luonteeltaan valehtelijoiksi ja niin edelleen.

Jokainen sellainen lausunto olisi saanut maailmanparantajat asettamaan poliisin tutkimaan tapausta kansanryhmän vastaisena kiihotuksena, jos puheet olisivat kohdistuneet vaikkapa samoihin somaleihin, joiden takia Halla-aho saatettiin oikeuteen. Eiväthän tutkintapyyntöjä Halla-ahon puheista tehneet niistä loukkantuneet somalit, vaan somalien loukkaamisesta hermostuneet suomalaiset. Mutta kun herja kohdistui lähinaapureihin, samat hyvät ihmiset pysyivät hiljaa tai puolustivat herjaajien sananvapautta.

Yllämainitun viharyhmän puheita ei kukaan suomalainen pitänyt riittävän törkeinä, jotta asiaan olisi sekoitettu poliisi ja oikeuslaitos. Ei ole kuulunut julkisia anteeksipyyntöjä, kuten aikoinaan Muhammed-kuvien tapauksessa – vaikka viharyhmä on pilkannut massamurhien uhrien muistoa ja haukkunut virolaisia suurlähettilästä myöten Suomea saastuttaviksi fasisteiksi. Tämä on jokseenkin ymmärrettävää. Kokonaisen kansanryhmän nimitytely epäivistyneeksi kertoo enemmän nimittelijän kuin kyseisen kansan sivistystasosta ja sananvapauden kuuluu suojella myös typeryyksiä ja mauttomuuksia.

Viharyhmä on kuitenkin mennyt mautonta suunoittoa pidemmälle. Se on julistanut Viron olemattomaksi, vaatinut Putinin panssarivaunuja Tallinnan kaduille, lietsonut etnistä konfliktia ja väittänyt, että Venäjällä on oikeus miehittää Viro. Tämä on jo vakava kiihotuspuhetta, varsinkin yhdistettynä johdonmukaisesti kohdistettuihin herjauksiin.

Miten reagoi tähän eliittimme ja vähemmistöjä puolustelevat hyvät ihmiset? Vastaus kuuluu: ei mitenkään. Moni kolumnisti, myös tämän julkaisun päätoimittaja, on tuominut historian vääristelyn, mutta vähemmistön puolesta ei ole noussut vastavaa huolta kuin Halla-ahon tapauksessa. Herjauksia ei ole julkisesti tuomittu. Verkkolehti Uusi Suomi tarjosi viharyhmälle tilaa sivustollaan ja sitä kautta laajan yleisön, Helsingin Yliopisto teki uuden tuntiopetusopimuksen ryhmän johtohahmon kanssa, siunaten täten häpeäkseen ryhmän toiminnan ja antaen jatkossakin nimensä ja arvovaltansa sen julkiseen käyttöön.

Vihapuheita siis siedetään valikoivasti. Kaksinaismoralismiin vaikuttaa arvostelun kohde: jotkut ryhmät ovat erityissuojeluksen alaisia ja toiset ovat vapaata riistaa. Jopa samat henkilöt, jotka ovat puolustaneet mainitun viharyhmän sananvapautta, ovat sittemmin toivoneet, että Halla-aho olisi tuomittu myös kiihottamisesta kansanryhmää vastaan.

Lisäksi kaksinaismoralismiin vaikuttaa arvostelijan lähtökohta. Halla-aho edustaa sinivalkosuomalista kansallismielisyyttä, joka on hyvissä piireissä huonossa maineessa. Vertailuksi esitetty viharyhmä edustaa sen sijaan imperialistista venäläisnationalismia, joka on monien suomalaisten silmissä niin pyhä, ettei sitä sovi arvostella edes väkivallan lietsonnasta. Kaksinaismoralismin taustalla on siis myös uussuomettumisen oireita.

Ja tietysti vihapuheiden vaihteleva kohtelu paljastaa, että uskonto nauttii edelleen yhteiskunnassamme erityissuojelua. Halla-aho tuomittiin lopulta ainostaan uskonnon loukkaamisesta, samaan aikaan

kuin rankempi loanheitto uskontojen ulkopuolella nauttii yhteiskunnan hiljaista hyväksyntää. Oli kysymys juuri islamin erityissuojelusta tai uskonnoista yleisemmin, “uskonrauhan loukkaamisen” pykälä on kaikesta päätellen edelleen yksi vahvempia esteitä suomalaisen sananvapauden toteutumiselle. ■

Ääniä mökiltä

Tämä teksti on alunperin kirjoitettu lyijykynällä ruutuvihkoon käsin. Yksinkertainen syy on, että mökillä ei ole sähköä eikä ole akkuläppäriä. Patterivehkeitä kyllä löytyy kuten tasakulamppu, palohälytin ja matkaradio. Sähköttä olo pakottaa elämään auringon rytmissä. Ukkostaminen ja täysikuun usvametsä ovat vahvoja kokemuksia asvalttiviidakon tai kivistä asutukselle. En yhtään ihmettele, että aurinkoa, kuuta ja ukkosta on palvottu jumalina. Enkä hämmästele, että synkässä naavaisessa kuusimetsässä ovat tontut, menninkäiset ja maahiset temmeltäneet valojen ja varjojen leikeissä mielikuvitusolioina. Tunteimatonta pelkää, se on uhkaavaa ja se on selitettävä pois – otettava haltuun.

Nyt metsään menijöitä pelotellaan karhuilla, susilla, hirvillä, käärmeillä, hyttysillä ja hirvikärpäksillä. Luonnosta vieraantuneelle taajama-asukkaalle se sopii ja menee läpi. Jopa täällä pienessä mökkipitäjässä vieraantumista luonnosta on ilmassa, kun tarkkaan kuulostelee kylillä.

Mökki sijaitsee syrjässä isoisäni ja isäni synnyinkunnassa, jossa lapsuuden kesäni vietin. Mökki on rakennettu reilu parikymmentä vuotta sitten kauaksi naapureista ja liikenteestä. Koen vahvasti saunan jälkeen kuistilla istuessani kuoleman jälkeisen elämän muistellessani isiäni ja äitiäni. En näe heitä haamuina tai aaveina, vaan mieleen kimmahtelevat muistot, tapahtumat yhteisestä menneisyydestä. Ja palautan mieleen heidän kertomiaan tarinoita, joita toistan uusina tarinoina elämäkumppanilleni. Se riittää ja se on paljon. Kokemiseni panee pohtimaan ihmisen tapaa monimutkaistaa, käsitteellistää ja teoretisoida asiat – pilata luonnollisuutta. Rationaalisuudesta tulee kuiva kuori, jossa tietokonemaisella kaksiarvologiikalla mennään metsään että rytisee. Ikään kuin irtoaisi hetkestä eikä tiedä elääkö menneisyydessä vai tulevaisuudessa. On syntymä, elo ja kuolema – siinä kaikki. Luonnollisesti ja yksinkertaisesti. Täällä mökillä sen näkee silmillä luonnosta, sitä rauhassa ja tyyneesti havainnoimalla.

Näin syyskuussa linnun laulu on vähentynyt, joten aivan äänettömiä hetkiä, tuokioita esiin-tyy. Äänettömyyden kuunteleminen on harvinaista herkkua kaupunkilaiselle. Alan ymmärtää, mitä omien ajatusten kuunteleminen merkitsee, kun mitään ei ulkoa kuulu. Uskontojen toittomalla hiljentymisellä, hiljaisuudella on ihmisellinen tilaus. Joskus on oltava rauha, hiljaisuus, aikaa ajatella. Loma palkkатыöstä on todella tarpeen. Ajattelusta ei työssäoloaikana tulisi lomailla. Kiireettömyyden huomaan usein vasta sitten, kun ei enää kykene kiirehtimään, täyttämään suorituskeskeisesti kaikkea, eikä mistään tunnu tulevan valmiita. Tulee mieleen, että voisiko kiireettömyys tulla elämäntavaksi arjessa. Ei vain lomalla mökillä, jonne moni vieläkin kiirehtii kiirehtimään – paikka ja ympäristö vain vaihtuvat. Voiko kiireisten keskellä olla kiireetön? Voisiko se olla päämäärä sinänsä, kysy mieleni ääni.

Laulujoutsenten pentueen seuraaminen joella kertoo, mitä linnun elämä on. Täällä taivaalla joskus lentää lennoston hävittäjä. Sen jyly kertoo raaasti, mihin ihminen lentokäyttönsä kykenee ja mihin valmistautuu. Maan pinnalla alkoivat myös hämäämmunnat, lintujen metsästyskausi. Kuulen siis myös sivilisaation ääniä. Tappamisen ajatus ei kiehdok minua, vaikka kirkonkylän hautuumaalla sankareille omat muistomerkit ovatkin.

Hiirihaukka liidellään hiljentää kaikki lintujen äänet. Jos joku pieni piipittää, niin joutuu syödyksi, kuten viime kesänä kävi rantasipin vastakuoriutuneelle poikaselle. Tuo on linnuille luonnollista. Ihmisen ei tarvitsisi enää matkia eläinkuntaa muita, toisia, erimielisiä vaimentamalla ja uhkailemalla, pelottelemalla ja lopulta tuhoamalla. Sellaista paluuta luontoon en toivo.

Täältä pysyvä ja jatkuva melusaaste puuttuu. Kirkonkellojen äänikään ei kuulu sunnuntaisin paria kymmentä kilometriä. Varmaan kaupungeissakin kellot vaikenevat, kun ensimmäisiä minareet-

teja Suomeenkin suunnitellaan joskus. Tai sitten kumajaa joka puolelta. Itseaiheutettua ääntä saan radiosta. Jännää, että sattumalta Etelä-Pohjanmaan alueradiosta kuului Humanistiliiton perustajajäsenen **Jussi Pikkusaaren** ääni. Hän kertoi, että ihmisen tulisi elää vakaumuksensa mukaan. Kun ääneltään nuori naistoimittaja kysyi, miksi hän erosi kirkosta, niin Jussi sanoi syyksi, että hän ei kokenut olevansa kristitty. Näin radiosta kuulin, kun puffattiin Lapualla pidettävien toisten filosofian päivien paneelikeskustelua temalla “Kannattaako kirkkoon kuulua?” Kerrottiin samassa muutaman minuutin uutisessa myös, että vapaa-ajattelijat arvelevat noin 50 000 ihmisen eroavan tänäkin vuonna kirkosta. Vapaa-ajattelu äänтелеe mökilläkin, vaikka yritän ajatella vapaasti pitämättä ajattelusta vapaata.

Mökin yö on jumalaton, kun pilvet väistyvät. Taivaan tähtiä näkyy jumalattomasti, kaupungissa maasta heijastuva taustavalo estää näkemisen. Tähdet ovat, vaikkei näkisikään – mutta kun näkee, kokee nöyryyttä äänettömän avaruuden keskellä. Uskomattomien öisten tähtihetkien elämyksiäni ei lainkaan häiritse väliin kajahtava joutsenen trumpettisoolo – nekin äänet avaruuteen mahtuvat.

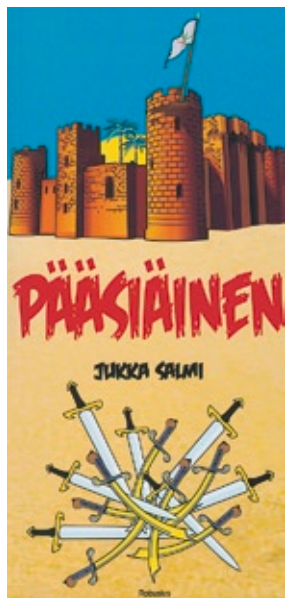
Minusta tuntuu, että paremminkin itse tuottamani äänet häiritsevät joutsenia. Ja juuri nyt – ilta-hämyssä värien katoamisen aikaan, kun vielä juuri ja juuri näkee kirjoittaa – kuusi kansallislintuamme lipuu suvannolta näkymättömiin – äänettömästi. ■

teutori

Jukka Salmen viides evankeliumi

Marja Holli

KANSIKUVAN JUKKA SALMEN ROMAANIIN PÄÄSIÄINEN ON SUUNNITTELLUT HEIKKI SAVOLA.

Jukka Salmi on kirjoittanut vauhdikkaan ja veijarimaisen romaanin siitä, miten voi suoriutua mahdottomasta tehtävästä. Se on tarina sodasta ja rauhasta, ahneudesta ja vallanhimosta. Se näyttää, millaisiin tekoihin ihmiset ovat kiihkossaan valmiita. Vakavista aiheista huolimatta kyse ei ole vakavasta kirjasta.

Pääsiäisen tekstiä lukiessa huomaa, miten hyvin Jukka Salmi on lukenut niin Raamattunsa kuin Sinuhensa. Teksti on rytmikästä ja tarkkaa, on kuin kuulisi korvissaan mahtipontisen vanhan rovastin saarnaavan, sama on rytmi ja poljento. Sen huomaa heti kirjan alussa: ”Jos oikeudenmukaisella miehellä on korillinen leipiä ja hän näkee torin laidalla joukon vehnäanjyvistä tappelevia nälkäisiä, eikö hän pysähdy ja eikö hän anna näille nälkäisille omasta runsaudestaan? Eikö se, mikä pätee vehnään,

Juuri ennen pääsiäistä ilmestyi kirja, jonka parissa aika kuluu rattoisasti. Kyse on **Jukka Salmen** kolmannesta romaanista, jonka nimenä on Pääsiäinen. Se on tarina, joka sijoittuu ajanlaskun alkuun. Alussa herra Sarvavid ja hänen palvelijansa saapuvat runoilijain ja kaunotarten Persiasta Jerusalemiin. Juutalainen Jeesua Bar Abbas on kutsunut heidät herättämään henkiin ristiinnaulittu mies, jonka ruumis on sijoitettu luolaan. Sarvavid tapaa kymmenenpäämies Salomon Bar Jooramin, jonka selkävaihan hän parantaa sandaalia korjaamalla. Nopeatempoisessa tarinassa käytetään räjäytystöissä ruutia kiinalaiseen tapaan, kuollaan nauruun ja valmistetaan viinistä haomaa, kerätään tullia ja käytetään linkoa tarkasti.

päde myös tietoon? Sen tähden minä kirjoitin tämän. Tahdon antaa teille runsaudestani – siitä mitä tiedän. Sillä olen nähnyt teidän repivän toisianne hiuksista kärhämöidessänne juuri niistä sattumuksista, joiden kulusta minulla on tietoa.”

Kirjaansa Jukka Salmi on lehtihaastattelussa nimittänyt viidenneksi evankeliumiksi. Ensimmäisestä pääsiäisestä on aiemmin julkaistu Matteuksen, Markuksen, Luukkaan ja Johanneksen versiot. Nyt Jukka Salmi kertoo uuden version siitä, mitä olisi voinut tapahtua. Muista se eroaa siinä, että niissä kertoja on itse tapahtumien keskipisteessä, mutta Salmen tarinassa seurataan tapahtumia vierestä, kaikki kunnia kuuluu herra Sarvavidille, hänen tie-doilleen ja taidoilleen.

Salmi lainaa tekstiinsä Raamatusta Mooseksen kirjan 27. lukua sanatarkasti ja antaa näin tullimie-

JUKKA SALMI ON KARKKILAINEN KIRJAILIJA JA KULTTUURIN MONITOIMIMIES.

hille perustelun rahankeruuseen. Toisaalta hän näppärästi selittää, miten Raamatun mukaan alussa luotiin ensimmäisenä päivänä valkeus, mutta aurinko vasta kolmantena. Entä haoman valmistus, tuleepa ihan pontikkapannu mieleen. Urheat sotilaat taas kutsuvat itseään lakeuden pojiksi, suorastaan pohjalaisen uhokkaaseen tapaan.

Kotikaupungissaan Karkkilassa Jukka Salmi tunnettiin pitkään kuvataiteilijana ja elokuvaavastajana, joka osaa myös soittaa ja näytellä. Lisäksi hän oli kirjoittanut Karkkilan Työväen Näyttämön 90-vuotisjuhlaan näytelmän Kokonaan uusi ihminen. Sen lähtökohtana oli **Mihail Bulgakovin** novelli Koiran sydän. Oli hän muutakin kirjoittanut, mutta vain omaksi ilokseen ja muiden tietämättä. Uusi ura avautui vuonna 2004, kun hän menestyi historiallisen romaanin kirjoituskilpailussa. Menestys poiki romaanin Hunajametsä, jonka tapahtumat sijoittuvat **Aleksanteri Suuren** valtakuntaan. Päähenkilönä on juonitteleva kurtisaani, joka jättää pienen poikansa runonlaulajan hoitoon. Mutkien jälkeen poika päättyy Aleksanteri Suuren hoviin ja joutuu kilpalaulantaan, jossa ei ole kyse vähemmästä kuin elämästä ja kuolemasta. Hunajametsän kustansi Sanasato Oy.

Seuraavana vuonna ilmestyi samalta kustantajalta Jukka Salmen toinen teos, Karitsan kirjekuoret. Se perustui tekstiin, jonka ensimmäinen versio oli syntynyt parikymmentä vuotta aikaisemmin, jolloin Jukka Salmi oli innostunut tutkimaan uskonnollisia liikkeitä. Jo tuolloin oli saanut alkunsa kirjan keskeinen henkilö, saarnaaja Lehikoinen. Kun Karitsan

kirjekuoret ilmestyi, sitä luonnehdittiin hengelliseksi väkivaltaromaaniksi, jonka seikkailukenttänä oli Neuvostoliiton varjostama ahtaan ankea Suomi. Kirjasta sanottiin, että se on hengellis-toiminnallinen cocktail, sekoitus uskontoa ja väkivaltaa, huumoria ja yhteiskuntakritiikkiä. Jukka Salmi lähetti teoksensa useammille teologeille, mutta jäi vaille palautetta.

Nyt ilmestynyt kolmas teos yhdistää aikaisempien romaanien ainekset. Ajallisesti se sijoittuu ensimmäisen ta-

voin kauas historiaan, toisesta romaanista on tuttua hengellis-toiminnallinen kimara. Edeltäjiensä tavoin se osallistuu ajankohtaiseen keskusteluun, nyt se haastaa ottamaan kantaa siihen, millaista histori-an kirjoitusta Suomessa saa julkaista. On kuitenkin pidettävä mielessä, että Jukka Salmen Pääsiäinen on kaunokirjallinen romaani, ei historiategos.

Jukka Salmen uusimman teoksen on kustantanut karkkilalais-pirkkalalainen kustantamo Robustos, joka panostaa laatuun. On hämmästyttävää, miten isommat ja enemmän kaupallisia mahdollisuuksia omaavat kustantamot eivät ole kiinnostuneet Jukka Salmesta ja hänen romaaneistaan, sillä ne ovat omaperäisiä, kielellisesti laadukkaita ja ajatuksia herättäviä. Painosten kuninkuuksia ne eivät ehkä tavoittele, mutta sitäkin enemmän ajattelevia ja kriittisiä lukijoita. Samalla ne ovat oivaa viihdettä, sillä tekstin oivallukset ja ajatuskulut saavat lukijan hyvälle tuulelle. Kirjan lopussa tehtävä määritelläänkin hyvin: ”Me katsoimme ja kuuntelimme sitä kaikkea paikallamme seisten ja tyhjin sydämin. Viimein herra Sarvavid sanoi minulle: ”Kääntykäämme, jätäkäämme nämä veristä hiekkaa kaivavat miehet selkämme taa ja suunnatkaamme askelemme kohti runoilijain ja kaunotarten Persiaa.” Niin me lähdimme siitä toran ja eripurana maasta, eikä minulla ole siitä teille enempää kerrottavaa, vaan tässä olivat minun sanani, musteella kirjoitettu talteen, etteivät ne katoaisi suristen tuuleen kuin karpäset vaan että ne olisivat kuin säilötty rasiaan, jonka voi avata nähdäkseen menneitä ja arvailakseen sen perusteella tulevia.” ■

Lisää uskon asioita

Kauko Tuovinen

Vapaassa Ajattelijassa 4/2009 on älyvapaata ajattelua. **Pentti Niskanen** kirjoittaa holokaustista: ”Juutalaisten teollinen tappaminen oli siistiä, sivistynyttä ja hienotunteista”.

Kirjoittaja käy yllä olevan tapaisilla argumenteilla kimppuuni nyky-Israelia arvostelevalle kirjoitukseni (VA 3/2009) vuoksi. Hän lyö minua mm. islamismilla raakuuksilla. Ohi menee; en ole Niskasen ”takapajuiseksi paaperoiksi” nimittämien Israelin tuhoajien kaveri enkä liittolainen.

Niskanen lyö minua myös kristinuskon juutalaisiin kohdistamalla hirveyksillä. Ohi menee taas. En ole kristitty, vaikka löysinkin kirjoitukseni aineksia Raamatun kauheista kertomuksista. Torjun Niskasen esittelemät ”kristilliset” taikauskomukset juutalaisista ja heidän peräpukamistaan.

Olen mukamas ”kristillisen antisemitismin edustaja”: ”antisemitismi elää tänään Israeliin kohdistuvana kritiikkinä”. Taas tulee hut, ja tässä paljastuu Niskasen kirjoituksen kaikessa alkeellisuudessaan pahin virhe.

Juutalaisvastaisuus ja Israelin raa’an voimapolitiikan arvosteleminen ovat kaksi eri asiaa. Niskasen mielestä ne ovat yhtä ja samaa.

Etnisten juutalaisten panos länsimaaisessa kulttuurissa, tieteessä ja taiteessa on erittäin suuri. Ilman sitä minäkin olisin henkisesti paljon köyhempi.

Kirjoituksessani siteerasin myönteisesti juutalaisia ajattelijaa. Niskanen torjuu hänen viisaat sanansa. En silti leimaa Niskasta antisemitistiksi.

Juutalaisten arvostaminen ja jopa ihailu ei estä minua kritisoimasta ankarastikin nykyistä ”omillaan toimeentulevaa Israelia” (miksi sitten Yhdysvaltojen massiivinen tuki?). Päinvastoin: kunnioitukseni kannustaa ja jopa velvoittaa minua tuomitsemaan juutalaisvaltion toimeenpanemat hirvedet.

”Juutalaisten asenne kaikkiin murhiin on sama kuin kaikilla kehittyneillä länsimaalaisilla”, kirjoittaa Niskanen. No, nyky-Israelin hallinnon ja armeijan kohdalla väite on perätön.

Ja vielä: Niskasen mukaan suuntaan syytöksen juutalaisten joukkotuhosta juutalaisiin itseensä. Mistä kummasta Niskanen on tuommoisen päättömyyden kuullut tai lukenut?

Niskanen väittää vasemmiston ylpeilevän ateisimillaan. Miksi sitten poliittisen työväenliikkeen Forssan vuoden 1903 ohjelman kohdista löytyy vain yksi, jota vasemmisto ei ole halunnut toteuttaa: valtion ja kirkon erottaminen toisistaan? Miksi SDP:n johto on vastustanut elämäkatsomustiedon tekemistä kaikille koululaisille mahdolliseksi valinnaksi?

Vasemmistolaisuuteni on Niskasen mielestä uskon tunnustautumista. Annetaanpa hänen pitää tämä uskonsa. ■

Kiellon ei täydy aina johtaa rangaistukseen

Tomi S. Mäkinen

Sampo Syreenin kirjoitus Vapaa Ajattelijan numerossa 4/2009 esitti burqan sallimisen puolesta puhuvia seikkoja ja hyvin perusteltuja näkökantoja. Valitettavasti siinä ei tyydytty tähän, vaan ajauduttiin arvuuttelemaan toista mieltä olevien motiiveja ja kyseenalaistamaan heidän kykyään kohdata vie-

raitia asioita. Toivottavasti tällaisista asiattomuuksista päästään jatkossa eroon.

Tekstinsä lopussa Syreeni tuli siihen päätelmään, ettei lainsäädännön kaltaisia pakkovaltaisia keinoja tulisi käyttää uskontojen vallan vastustamisessa. Myönnänkin, että burqan julkisen käytön rankaise-

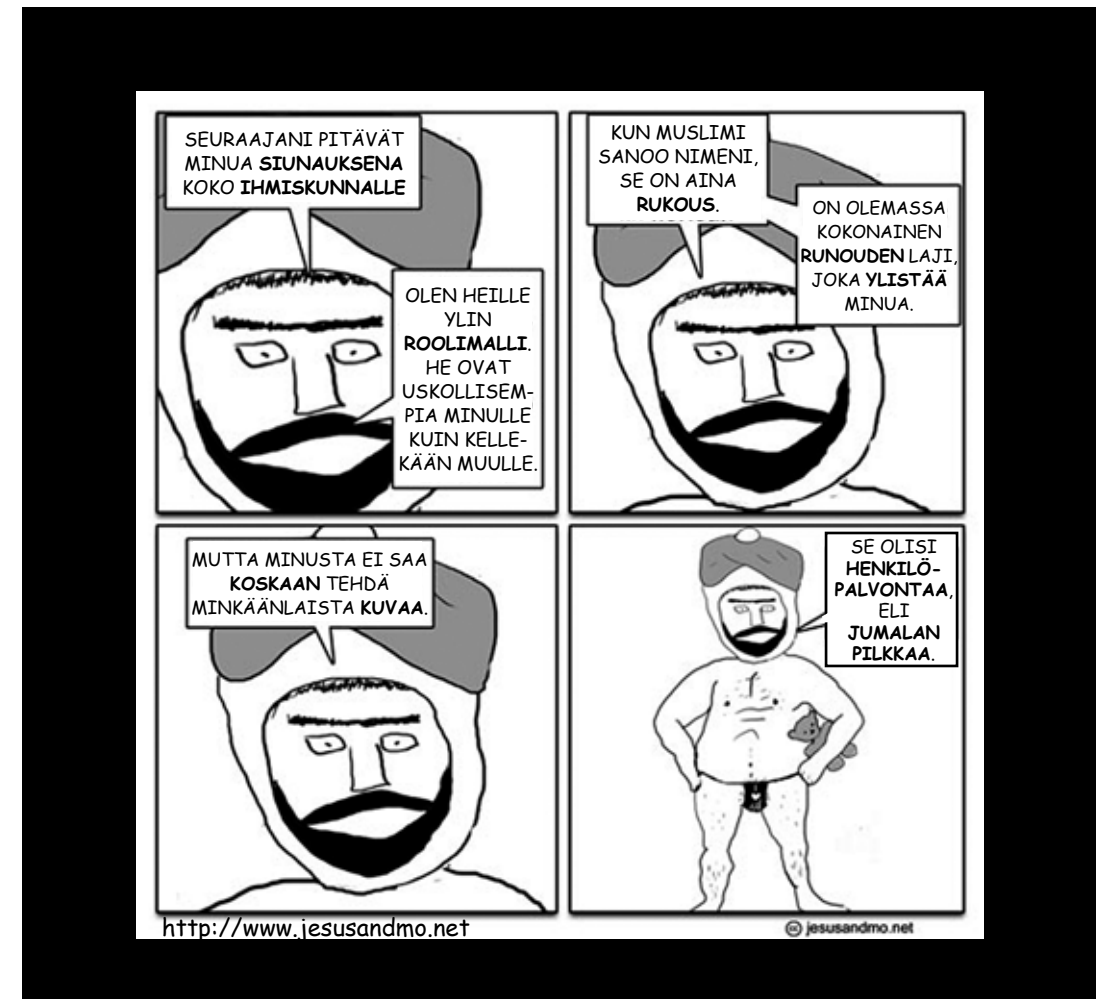
minen olisi liioitellun järeä toimenpide. On kuitenkin mahdollista säätää lakeja, joiden vaikutus on ennemminkin ohjaava kuin pakkovaltaisen ehdoton. Niiden vaikutus ei perustu rankaisemisen uhkaan, vaan kansalaisten käytöksen ohjaamiseen lain arvovaltaan viittaamalla.

Pyöräilykypärä lienee tästä tunnetuin esimerkki Suomessa. Lain mukaan sitä tulisi pyöräillessä käyttää, mutta käyttämättömyydestä ei jaeta rangaistuksia. Tarkoituksena ei ole kansalaisten pakottaminen pyöräilykypärän käyttöön, vaan asenteiden ohjaaminen kypärän käyttöä suosivaksi.

Samaa voisi soveltaa burkhan kohdalla siten, että asenteita ohjattaisiin sen käytön vastaisiksi. Tällöin yhteiskunta voisi ilmaista vallitsevia arvojaan naisten yhtäläisistä oikeuksista ja burqaa hyljeksiävät

naiset saisivat laista selkänöjan mahdollisia käyttövaatimuksia vastaan. Rangaistuksen puuttuminen ei kuitenkaan sulkisi naista muun yhteiskunnan ulkopuolelle, mikäli hänen pitäisi burqaa käyttää - perustui sen käyttö sitten vapaaehtoisuuteen tai pakottamiseen.

Nelosnumerossa uudelleenjulkaistu vastineeni sanomalehden naistoimittajan tekstiin kumpusi siitä huolestuneisuudesta, että burqaan verhoutumiseen alettaisiin suhtautua välinpitämättömästi. Ilman burqankiellotakia on tehtävä burqan vastaisista töistä valistamalla ihmisiä siihen liittyvistä epäoikeudenmukaisuuksista. Lain hyvä puoli on siinä, että pysyvänä yhteiskunnallisena tahdonilmaisuna se mahdollistaisi resurssien suuntaamiseen muihin asioihin. ■

TAPAHTUMAT

HELSINGIN VAPAA-AJATTELIJAIN SYYSKOKOUS JA TALVIPÄIVÄNSEISAUSJUHLA

Tervetuloa lauantaina 12.12. klo 13.00 Helsingin Vapaa-ajattelijat ry:n syyskokoukseen ravintola Pullmannin Pressiklubille. Pressiklubi sijaitsee erittäin keskeisellä paikalla, Helsingin rautatieaseman rautatien puoleisessa päässä. Tarkempi lähestymisohje löytyy virallisesta kutsusta marraskuussa ilmestyvässä Järjen Äänessä. Syyskokouksen yhteydessä vietetään myös Talvipäivänseisäusjuhlaa, joka korvaa aiemman pakkasjuhlan. Syyskokous on tärkeä vaikuttamisen paikka – siellä valitaan yhdistyksen hallitus seuraavalle vuodelle.

TURUN VAPAA-AJATTELIJAT TIEDOTTAA!

Yhdistyksen syyskokous pidetään lauantaina 28.11.09 klo.16.00 alkaen. Syyskokouksessa Vapaa-ajattelijain liiton puheenjohtaja Jussi K. Niemelä kertoo liiton tehtävistä ja tavoitteista vuodelle 2010. Ennen syyskokousta kello 14.00 on avoin yleisötilaisuus jossa aiheena Galileo Galilei.

Syyskokouksen pitopaikka ja yleisötilaisuuden alustaja/t ilmoitetaan myöhemmin jäsenkirjeellä.

SESONKI ON NYT, NÄYTÄ KATUKUVASSA HYVÄLTÄ JA TILAA HELSINGIN VAPAA-AJATTELIJAT RY:N KOMEA GOTT IST TOT T-PAITA!

Paidan voi tilata sähköpostitse osoitteesta helsinki@vapaa-ajattelijat.fi tai puhelimitse numerosta **041-528 6713**. Paidan voi myös ostaa liiton toimistolta käteisellä. Toimiston osoite on Neljäs linja 1, avoinna klo 11–15 arkipäivinä.

Postitilaukset tehdään niin, että soitto tai sähköposti ja sen jälkeen tulee varmistus, että paitaa on saatavilla. Tämän jälkeen maksu etukäteen tilille ja paita postitetaan kun maksu näkyy tilitapahtumissa.

Paidan hinta on 15 € + 2 € postituskuluja. Saatavilla olevat koot (musta tai valkoinen): XXL (vain valkoisena), XL, L, M, S, Ladyfit M, Ladyfit S.

JUSSI PIKKUSAARI 70 VUOTTA

Pitkän linjan Humanisti ja Vapaa-ajattelijat, Väinö Voipio -palkittu Jussi Pikkusaari täytti 70 vuotta 17.10.2009. Onnittelut merkkipäivän johdosta!

RUOKARUKOUS EI KUULU ESIOPETUKSEEN

Vapaa-ajattelijain liitto on tehnyt Länsi-Suomen lääninhallitukselle kantelun päiväkodeissa ilmenneestä lasten ääneen rukoiluttamisesta. Nurmossa (nyk. Seinäjoki) ilmi tullutta tapausta selvittäessä Opetusministeriön edustaja on todennut, että johdettu ruokarukous ei kuulu esiopetuksen opetussuunnitelman mukaiseen uskontokasvatukseen.

Nurmon kunnan ja päivähoidon viranomaiset ovat opetusministeriön kannasta huolimatta olleet haluttomia muuttamaan tilannetta. Erään vuonna 2008 tehdyn opinnäytetyön mukaan jopa noin puolet esiopetusta antavista päiväkodeista Länsi-Suomen läänissä sisällyttää ruokarukouksen päivittäiseen toimintaansa.

– Rehtorin tai opettajan johtamat ruokarukoukset eivät kuulu oppilaitosten eikä koulujen ruokailuun. Ohjattujen rukousten ei tule kuulua myöskään esiopetukseen eikä päiväkotieihin. Rukoiluttaminen syrjii uskontokuntiin kuulumattomia ja vähemmistöuskontoihin kuuluvia. Tämä ei estä ketään rukoilemasta hiljaa mielessään, jos hänet on siihen kotona opetettu, toteaa Vapaa-ajattelijain liiton puheenjohtaja Jussi K. Niemelä.

Kaikki vanhemmat voivat vapaasti valita, osallistuuko heidän lapsensa esiopetukseen elämäntietokasvatukseen vai uskontokasvatukseen. Uskonnon harjoittaminen, siis esim. rukoileminen, ei esiopetuksessaan kuulu kummankaan katsomusaineeseen opetukseen.

KOTKAN VAPAA-AJATTELIJAT 80 VUOTTA

– KIRJA ON JULKAISTU.

Kotkan Vapaa-ajattelijat on julkaissut kirjan 80-vuotisen toimintansa kunniaksi. Teoksen nimi on "Kotkan Vapaa-ajattelijat 1929–2009 – 80 vuotta ihmisyyden aatetta". Teos julkaistiin Kesäpäivien yhteydessä.

Kirja kertoo yhdistyksen varhemman historian ja esittelee yhdistyksen vaikuttajapersoonia, mm. viisi kansanedustajajäsentä. Loppuosa käsittelee vapaa-ajatteluaatetta ja esittää kirkko- ja uskontokritiikin.

Päävastuu teoksesta on ollut Hannu Eklundilla. Muut kirjoittajat ovat Pauli Hömppi, Olli Korjus ja Esa Lassi. Kirjan hinta on 15 euroa ja sen voi tilata sähköpostilla osoitteesta vapaa.ajattelijat@kympp.net tai puhelimitse Esa Lassilta numerosta **050-3744883**.

Myös liiton toimistolta kirjan voi ostaa samalla hinnalla tai tilata sen postitse. Osta vaikka joululahjaksi ystäville ja sukulaisillesi!

JA ME VAPARIT NAUROIMME NIIN!

- Terve! Minne olet menossa?
- Katsomaan Kunniattomia paskiaisia!
- Voi ei, taasko Helsingin vapareiden kaljailtaan?

- Puheenjohtaja Jussi K. Niemelä, onko totta, että aiotte henkilökohtaisesti voittaa kaikki Suomen luterilaiset piispat väittelyssä?
- Sehän onnistuu helposti, koska kunnon ateisti vastaa kymmentä piispaa, ja Suomessa on 9 hiippakuntaa sekä arkipiispa.
- Taidatte nyt unohtaa jotakin...?
- Pahus! Kenttäpiispa!

K: Kuinka monta vapaa-ajattelijaa tarvitaan vaihtamaan sähkölamppu?

V: Kaksi. Yksi vaihtaa lampun ja toinen videoi, jotta fundamentalistit eivät voi väittää, että Jumala teki sen.

K: Kuinka monta skeptikkoo tarvitaan hehkulampun vaihtamiseen?

V: Ei yhtään: skeptikko odottaa lisää todistusaineistoa lampun palamisesta, todistustaakka on lampun palamiseen uskovilla.

Hautausmaalla kummittelee; vapaa-ajattelijoiden haamut haluavat lepoon siunaamattomaan maahan...

Vapaa-ajattelijain liitto ry – Fritänkarnas förbund rf

PUHEENJOHTAJA

Jussi K. Niemelä

041 528 6713

jussi.k.niemela@vapaa-ajattelijat.fi

<http://jussikniemela.blogspot.com/>

VARAPUHEENJOHTAJA

Aki Räisänen

050 594 8501

aki.k.raisanen@kolumbus.fi

PÄÄSIHTEERI

Eino Huotari

044 081 6543

eino.huotari@kolumbus.fi

LIITTOVALTUUSTON PUHEENJOHTAJA

Olavi Korhonen

0500 556 010

olavi.korhonen@pp.inet.fi

TOIMISTO

Neljäs linja 1, 00530 Helsinki

Puhelin: 0440 715 601

Faksi: 09 715 602

val@vapaa-ajattelijat.fi

Toimisto on avoinna arkisin klo 11–15.

KOTISIVU

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi>

PANKKIYHTEYS

Sampo 800014-85180

(Lahjoitus- ja testamenttitali sama.)

Kansikuva

Petteri Kivimäki / T:mi Kamera-Petteri

Vapaa Ajattelija

65. vuosikerta

Julkaisija

Vapaa-ajattelijain liitto ry

Fritänkarnas förbund rf

Päätoimittaja

Jussi K. Niemelä

041 528 6713

jussi.k.niemela@vapaa-ajattelijat.fi

Toimitusneuvosto

Susanna Niinimäki, Heljä Pekkalin, Teuvo Pykönen, Anniina Tapioharju, Jaakko Wallenius.

Taitto

Tampereen seudun Työllistämisyhdistys

Etappi ry / Mediapaja

050 431 0077

mediapaja@etappi.info

Tilaukset ja osoitteenmuutokset

Vapaa-ajattelijain liitto / Toimisto

Neljäs linja 1

00530 Helsinki

0440 715 601

Faksi: 09 715 602

val@vapaa-ajattelijat.fi

Ilmoitushinnat

Koko sivu: 235 €

Puoli sivua: 135 €

1/8 sivua 50 €

Tilaushinta

25 € /vuosi

Kuusi numeroa vuodessa.

Painopaikka

Kirjapaino Uusimaa

Painos

2700 kpl

ISSN 0355-8703

Seuraava lehti:

Joulukuussa 2009. Lehteen tulevan aineiston tulee olla päätoimittajalla 15.11. mennessä.

Vapaa Ajattelija on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry:n jäsen.

Kirjoitukset eivät välttämättä edusta lehden toimituksen ja julkaisijan näkemystä.

Vapaa Ajatteliija 5/2009 sisällysluettelo:

Jussi K. Niemelä: Pääkirjoitus: **Uskonnon valta yliopistoon**

Jussi K. Niemelä: **Rosa Meriläisen uskomaton arki**

Aki Petteri Lehtinen: **Järki vahvistuu Yhdysvalloissa**

Jussi K. Niemelä: **Tapani Hietaniemi (23.3.1958–3.10.2009)**

Anna Vuorjoki: **Katsomuksellista pohdintaa ja vapaaehtoistyötä – Prometheus-leiritoiminta vuonna 2009**

Heikki Orsila: **Uskomaton.fi: uskonottomuuden puolesta**

Jori Mäntysalo: **Eroakirkosta.fi**

Heta Saxell: Ateistin arkea ja juhlaa: **Ohjeita vanhemmille (ateistin lomake)**

Galilei-symposio 13.–15.11.2009, Se pyörii sittenkin! Maailmankuvan muodostuminen

Iivi Anna Masso: **Kiihotuspuheet ja kaksinaismoralismi**

teutori: **Ääniä mökiltä**

Marja Holli: **Jukka Salmen viides evankeliumi**

Keskustelua:

Kauko Tuovinen: **Lisää uskon asioita**

Tomi S. Mäkinen: **Kiellon ei täydy aina johtaa rangaistukseen**

Jeesus ja Mo

Tapahtumat

Uskomatonta mutta totta!

Ja me Vaparit nauroimme niin!

Lähetätkää minulle lisätietoja

(Ilmoita sähköpostiosoitteesi)

☐

Tilaan Vapaa Ajatteliija -lehden

☐

Haluan liittyä jäseneksi

(Ilmoita sähköpostiosoitteesi)

☐

Valitse jäsenyhdistyksesi edelliseltä aukeamalta:

NIMI _____

OSOITE _____

POSTITOIMIPAikka _____

SÄHKÖPOSTI _____

KIRJE-
POSTI-
MERKKI

Vapaa-ajattelijain liitto ry
Neljäs linja 1
00530 HELSINKI